

ВІСНИК

ДЕРЖАВНОЇ СУДОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ УКРАЇНИ

1/2011

Редакційна колегія:

КИРИЛЮК Руслан Іванович,
Голова Державної судової
адміністрації України

РОМАНЮК Ярослав Михайлович,
Голова Ради суддів України,
суддя Верховного Суду України,
кандидат юридичних наук,
суддя вищого кваліфікаційного
класу, заслужений юрист України

ГВОЗДИК Павло Олександрович,
Голова Ради суддів загальних
судів, суддя Вищого
спеціалізованого суду України
з розгляду цивільних і
кримінальних справ,
кандидат юридичних наук,
суддя першого кваліфікаційного
класу, заслужений юрист
України

УДОВИЧЕНКО Олександр Сергійович,
Голова Ради суддів
господарських судів, суддя
Вищого господарського суду
України, заступник голови
судової палати з розгляду справ
про банкрутство,
кандидат юридичних наук,
член Вищої ради юстиції,
заслужений юрист України

КОБИЛЯНСЬКИЙ Микола Генріхович,
Голова Ради суддів
адміністративних судів, суддя
Вищого адміністративного суду
України, заступник голови
судової палати з розгляду справ,
пов'язаних зі спорами щодо
проходження публічної служби,
суддя першого кваліфікаційного
класу, член Вищої ради юстиції,
заслужений юрист України

ОФІЦІЙНЕ НАУКОВО-ПРАКТИЧНЕ ВИДАННЯ

Видається чотири рази на рік
Передплатний індекс: 95966

Рік заснування: 2006

Свідectво про державну реєстрацію
Серія KB № 11236-306P від 13.06.2006 року

Адреса редакційної колегії:
01021, м. Київ, вул. Липська, 18/5

Шеф-редактор:
Р. Кирилюк

Редактор:
Ф. Ілляк

Видавець:
видавнича організація «Юрінком Інтер»,
президент В. Ковальський

Адреса:
04209, м. Київ-209, вул. Героїв Дніпра, 31б
www.yurincom.kiev.ua

© «Вісник Державної судової адміністрації України», 2011

КОЛЕГІЇ

СУДИ СПОДІВАЮТЬСЯ НА СУДОВИЙ ЗБІР

Ці сподівання звучали й під час розширеної колегії Державної судової адміністрації України, яка підбила підсумки роботи ДСАУ за минулий рік. І пов'язані вони з прийняттям парламентом відповідного закону, реалізація якого, за попередніми підсумками, дасть судочинству до 2 млрд гривень.

дових процесів. Щодо останнього, то Державна судова адміністрація планує підготувати відповідні зміни до постанови Кабінету Міністрів України № 1258 "Про затвердження Порядку оплати витрат з інформаційно-технічного забезпечення судових процесів, пов'язаних із розглядом цивільних та господарських справ, та їх розмірів", які стосуються власне розміру ставок оплати за ІТЗ, змінивши принцип їх встановлення в коефіцієнтах від мінімальної заробітної плати.

І саме тому, мабуть, Голова ДСА України Руслан Кирилюк, який вів колегію, так настійливо говорив своїм підлеглим (на засідання були запрошені

всі начальники територіальних ДСА України в регіонах) про раціональне використання наявних коштів.

Щодо інших питань, розглянутих колегією, то це — стан здійснення судочинства в 2010 році та підсумки роботи Державної судової адміністрації України за минулий рік. Присутні обговорили також проект Положення про територіальне управління ДСА України, проаналізували стан виконання вимог Закону України "Про судоустрій і статус

Але це — сподівання. При тому судова система продовжує борстися в традиційно перманентному недофінансуванні, про що неодноразово говорилося під час колегії. За словами присутнього на засіданні голови Вищого адміністративного суду України Олександра Пасенюка, адмінсуди в 2010 році отримали на свої потреби від 2 до 40 (залежно від напрямку) відсотків коштів. Відтак керівники судів переймалися тим, де взяти гроші на необхідну комп'ютерну техніку, папір, марки, конверти тощо. А судді, за словами очільника ВАСУ, змушені були за власні кошти облаштувати своє робоче місце, робити необхідний ремонт.

Серед проблем, які прозвучали під час обговорення, — виконання бюджету на 2010 рік та стан фінансового забезпечення судової системи на 2011-й, низький рівень забезпечення бюджетних запитів, обмеженість джерел наповнення спецфонду, низькі ставки плати за інформаційно-технічне забезпечення су-

суддів" щодо надання доступу до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців судам загальної юрисдикції; стан функціонування автоматизованої системи документообігу в судах.

Слід відзначити дещо новий стиль проведення самих колегій ДСА. На засідання вже традиційно запрошуються керівники вищих судів України (і головне, що вони приходять та беруть участь в обговоренні проблем судочинства). А це говорить про стратегію керівництва Державної судової адміністрації України утвердити більш серйозну роль адміністрації (аніж просто забезпечення потреб судів) у судовій системі. Підтвердженням цього є й нещодавнє звернення Голови ДСАУ Руслана Кирилюка до керівників Вищої кваліфікаційної комісії суддів та Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ з листами, в яких наведені факти, котрі можуть свідчити про порушення конституційних прав громадян. Ця інформація була отримана під час узагальнення статистичних даних про результати розгляду справ загальними судами у 2010 році. Так, за даними судової статистики, загальними місцевими судами України розглянуто 158 подань органів внутрішніх справ про направлення на примусове лікування осіб, хво-

рих на хронічний алкоголізм, та винесено 144 постанови про задоволення й 14 постанов про відмову в задоволенні такого роду подань.

Як відомо, правові підстави для вирішення питання стосовно примусового лікування осіб, хворих на хронічний алкоголізм, які ухиляються від добровільного лікування, були передбачені Указом Президії Верховної Ради Української РСР "Про примусове лікування і трудове перевиховання хронічних алкоголік", затвердженим Законом Української РСР

від 24 грудня 1966 року (зі змінами від 28 січня 1991 року), який втратив чинність на підставі Закону України "Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України щодо діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України" від 14 квітня 2009 року. Цей закон, відповідно до "Прикінцевих положень", набрав чинності з дня його опублікування ("Голос України" від 11 червня 2009 року № 106). Тобто йдеться про порушення конституційних прав громадян.

КОЛЕГІЇ

АНАЛІТИКА

ПІДСУМКИ РОБОТИ ДЕРЖАВНОЇ СУДОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ УКРАЇНИ ЗА 2010 РІК

Протягом 2010 року Державною судовою адміністрацією України здійснено ряд заходів щодо реалізації завдань із організаційного забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції, органів суддівського самоврядування та інших установ судової системи. Головними напрямками діяльності ДСА України є покращення фінансового забезпечення судів, укріплення їх матеріально-технічної бази, комп'ютеризація, інформаційне забезпечення.

Стан фінансового забезпечення судової системи

У 2010 році на забезпечення судів та установ судової системи, відповідно до Закону України "Про Державний бюджет України на 2010 рік", ДСА України були передбачені асигнування в сумі 2 432,8 млн грн, що на 448,6 млн грн більше, порівняно з 2009 роком.

Враховуючи соціальну пріоритетність видатків на утримання судової гілки влади, загальнодержавне значення безперервної роботи судів та діяльності суддів згідно з чинним законодавством, Державна судова адміністрація України неодноразово зверталася до Кабінету Міністрів України (далі — КМУ) та народних депутатів України з питань незадовільного фінансування судів та необхідності термінового прийняття змін до бюджету.

У четвертому кварталі 2010 року урядом вжито ряд заходів, спрямованих на покращення фінансування. Так, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 31 травня 2010 року № 421 "Про затвердження Порядку використання у 2010 році коштів Стабілізаційного фонду для реалізації інвестиційних проектів соціально-економічного розвитку регіонів, у тому числі погашення кредиторської заборгованості, зареєстрованої органами Державного казначейства як фінансові зобов'язання станом на 1 січня 2010 року", було заплановано використати кошти Стабілізаційного фонду в сумі 11 млн грн для реконструкції з добудовою приміщення Шацького районного суду Волинської області, капітального ремонту будівлі Київського апеляційного господарського суду та завершення реконструкції приміщення Харківського апеляційного господарського суду. Проте фактично були профінансовані лише видатки для реконструкції з добудовою приміщення Шацького районного суду Волинської області в сумі 3 млн гривень.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 14 липня 2010 року № 591 "Про затвердження Порядку використання у 2010 році

коштів, передбачених у державному бюджеті на виконання Державної цільової економічної програми енергоефективності на 2010 — 2015 роки" ДСА України було відкрито бюджетну програму 0501200 "Проведення санації будівель бюджетних установ Державної судової адміністрації України". За цією програмою отримано 1,5 млн гривень, за рахунок яких проведені роботи з модернізації системи опалення 4 об'єктів, завершено будівництво 3 котелень, завершено капітальний ремонт системи опалення 4 об'єктів, замінено вікна та здійснено зовнішнє утеплення стін у 2-х приміщеннях судів.

Протягом 2010-го велася також робота з погашення кредиторської заборгованості за видатками розвитку, яка утворилася в 2008 році. Відповідно до передбачених державним бюджетом асигнувань кредиторську заборгованість за видатками розвитку вдалося погасити на 15,6 відсотка. Також було підготовлено та опрацьовано дві постанови, згідно яких здійснено перерозподіл кошторисних призначень для погашення вказаної заборгованості у місцевих судах Волинської та Тернопільської областей.

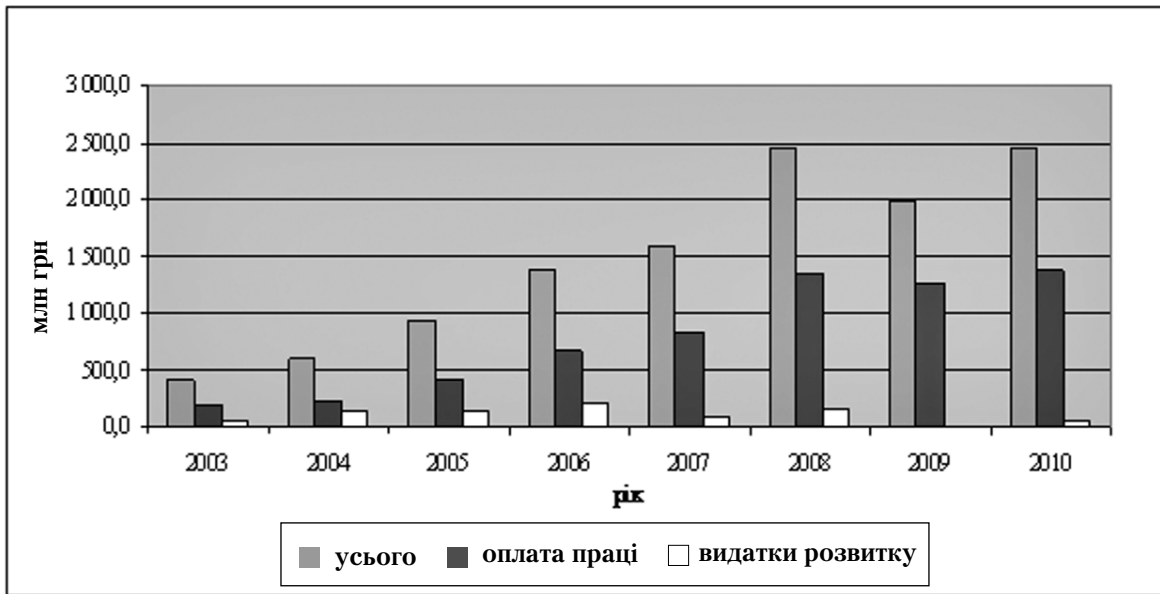
Постановою КМУ від 29 листопада 2010 року № 1100 "Про перерозподіл та передачу бюджетних призначень у 2010 році" вирішено передати бюджетні призначення, передбачені Міністерству фінансів України за програмою 3511090 "Державні капітальні видатки" Державній судовій адміністрації у сумі 31 млн грн для здійснення видатків споживання. Зазначені зміни надали можливість вчасно розрахуватися за комунальні послуги та енергоносії й поліпшили ситуацію з виплатою щомісячного грошового утримання.

На кінець 2010 року асигнування на забезпечення судів та установ судової системи склали 2 435 млн грн, при цьому потреба в коштах на ці видатки складала 9 131,9 млн грн, тобто судові органи в минулому році були забезпечені лише на 27 відсотків. У доведеному обсязі коштів 85,6 відсотка складали соціальні видатки, видатки на утримання судів та установ становили 8,9 відсотка, комунальні послуги — 4,3 та капітальні видатки — 1,2 відсотка.

Динаміка змін бюджетних асигнувань у 2003 – 2010 роках

Діаграма 1

Недофінансування видатків на утримання судових органів у 2010 році по загальному фонду державного бюджету призвело до певних негативних наслідків: утворення кредиторської заборгованості з поточних видатків — 9,3 млн грн, з капітальних видатків — 13,0 млн грн, а обмеженість коштів на фінансування Державної програми забезпечення су-

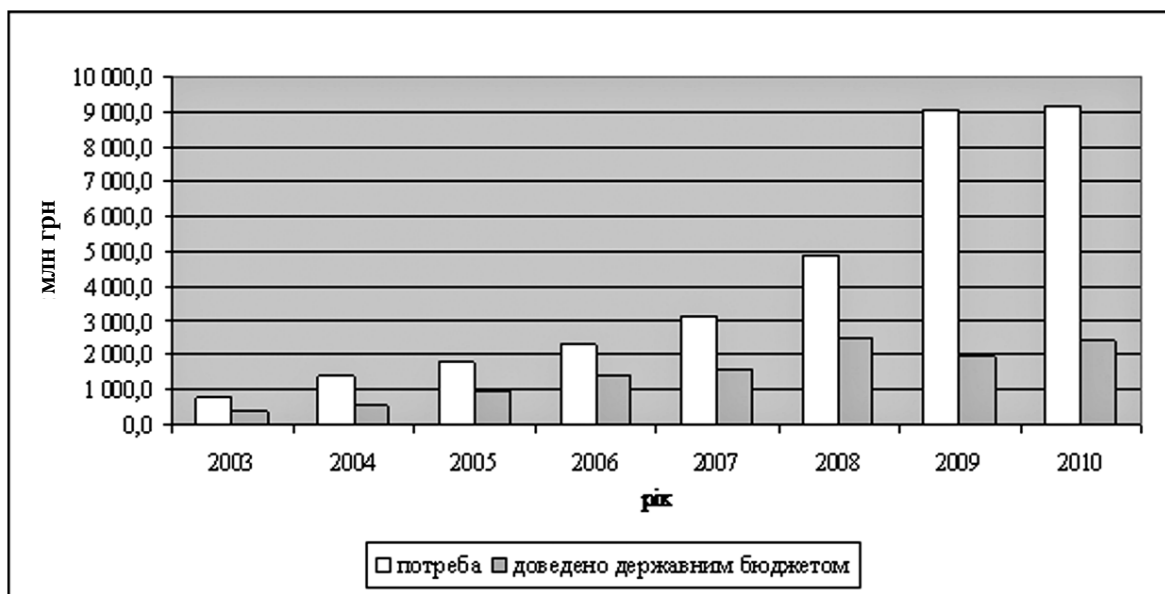
дів належними приміщеннями на 2006 – 2010 роки спричинила збільшення кількості судових позовів підприємців за виконані ще в 2008 році роботи.

Загалом же в 2010 році потреба в коштах судової системи за бюджетними програмами була задоволена державним бюджетом лише на 27 відсотків.

АНАЛІТИКА

Рівень задоволення бюджетного запиту за 2003 – 2010 роки

Діаграма 2

За видами виплат видатки Державної судової адміністрації у 2010 році були розподілені таким чином:

- на оплату праці та нарахування на заробітну плату — 1 872,3 млн грн, або 76,9 % від усіх видатків;
- видатки на утримання судів та установ, а також безпосереднє здійснення правосуддя, — 213,7 млн грн, або 8,8 %;
- на відрядження — 4,0 млн грн, або 0,2 %;
- на оплату комунальних послуг — 104,2 млн грн, або 4,3 %;
- на виплату щомісячного грошового утримання та вихідної допомоги — 198,1 млн грн, або 8,1 %;

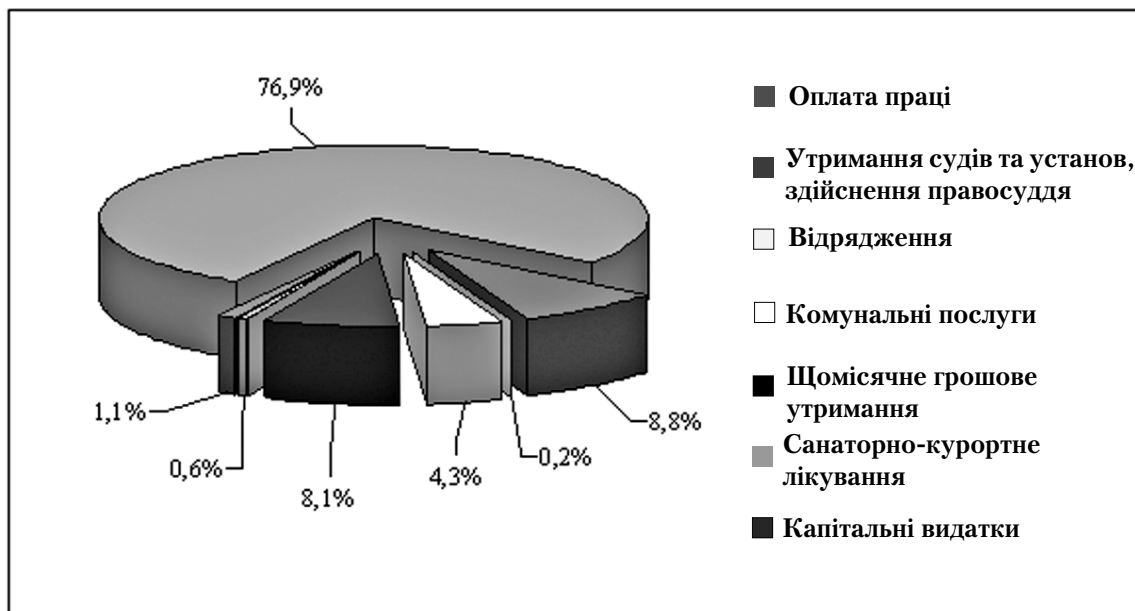
— на оплату санаторно-курортного лікування суддів — 14,4 млн грн, або 0,6 %;

— на капітальні видатки — 28,3 млн грн, або 1,1 %, з них:

- на придбання предметів довгострокового використання — 5,1 млн грн;
- на придбання житла — 0,7 млн грн;
- на будівництво та придбання приміщень для судів — 5,8 млн грн;
- на капітальний ремонт та реконструкцію приміщень судів — 16,7 млн гривень.

Структура видатків у 2010 році

Діаграма 3

Оплата праці та нарахування у 2010 році становили 76,9 відсотка бюджету, що свідчить про соціальну спрямованість видатків судової влади. У 2009 році ця складова дорівнювала 79,7 відсотка.

У зв'язку з великою кількістю вакантних посад в апеляційних господарських судах найбільша середня заробітна плата у суддів, зокрема в судах Донецької (середньомісячна з/п у суддів — 11682 грн) та Запорізької (середньомісячна з/п у суддів — 11961 грн) областей. Так, в апеляційних господарських судах укомплектованість штату на кінець року становила — 71,1 відсотка, в судах Донецької обл. — 65,5, Запорізької обл. — 16,1 відсотка.

За підсумками 2010 року в територіальних управліннях ДСА України (далі — ТУ ДСА) за бюджетною програмою 0501010 "Організаційне забезпечення діяльності судів та установ судової системи" за загаль-

ним фондом державного бюджету рахувалася дебіторська заборгованість у сумі 5,0 тис. грн. За звітний період відсутня прострочена дебіторська заборгованість.

Якщо проаналізувати дебіторську заборгованість, то найбільшу частку в ній займала заборгованість по нарахуваннях на заробітну плату в сумі 4,0 тис. грн (80 відсотків від загальної суми дебіторської заборгованості). Дана заборгованість утворилася оскільки територіальними управліннями було виплачено працівникам допомогу по тимчасовій непрацездатності за рахунок бюджетних коштів, а не за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Як результат, при поверненні в 2011 році фондом даної суми, кошти будуть спрямовані до державного бюджету. Зазначену дебіторську заборгованість мають такі територіальні управління:

Таблиця 1

Назва установи	Сума дебіторської заборгованості, тис. грн.
ТУ ДСА в Донецькій області	0,3
ТУ ДСА в Івано-Франківській області	0,5
ТУ ДСА в Черкаській області	1,2
ТУ ДСА в Чернівецькій області	0,5
ТУ ДСА в м. Київ	0,6

Слід також відзначити, що ТУ ДСА в Херсонській області, в порушення постанови Кабінету Міністрів України від 09.10.2006 року № 1404 "Питання попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти", допустило відволікання державних коштів, у результаті чого була утворена дебіторська заборгованість за послуги зв'язку в сумі 1,0 тис. грн. Кредиторська заборгованість за 2010 рік складала 32,7 тис. грн, у тому числі прострочена — 31,3 тис. грн. За станом на 01.01.2011 року по КПКВ 0501010 "Організаційне забезпечення діяльності судів та установ судової системи" залишок невикористаних територіальними управліннями асигнувань за загальним фондом державного бюджету склав 21,2 тис. грн, в тому числі не з вини казначейства — 17,6 тис. грн.

Найбільші суми невикористаних асигнувань не з вини казначейства мали такі територіальні управління:

- ТУ ДСА в Запорізькій області — 1,2 тис. грн, в тому числі 1,1 тис. грн по оплаті за природний газ;
- ТУ ДСА в Луганській області — 1,9 тис. грн, в тому числі з нарахувань на заробітну плату;
- ТУ ДСА в Львівській області — 4,6 тис. грн, в тому числі 4,0 тис. грн по оплаті за природний газ, 0,6 тис. грн. — з нарахувань на заробітну плату;
- ТУ ДСА в Рівненській області — 3,6 тис. грн з виплати заробітної плати;
- ТУ ДСА в м. Севастополь — 5,8 тис. грн, в тому числі 3,8 тис. грн з оплати комунальних послуг

та 2,0 тис. грн — з виплати заробітної плати та нарахувань на неї.

Слід відзначити територіальні управління, котрі стовідсотково використали відкриті асигнування й при цьому не мають ні дебіторської, ні кредиторської заборгованості, а саме: ТУ ДСА у Волинській, Дніпропетровській, Житомирській, Закарпатській, Кіровоградській, Полтавській, Тернопільській та Хмельницькій областях.

За станом на 01.01.2011 року в територіальних управліннях ДСА України за бюджетною програмою 0501040 "Здійснення правосуддя місцевими судами" за загальним фондом державного бюджету рахувалася дебіторська заборгованість у сумі 962,4 тис. грн. Прострочена дебіторська заборгованість відсутня.

Найбільшу частку дебіторської заборгованості складає заборгованість із нарахувань на заробітну плату в сумі 758,5 тис. грн (78,8 відсотка від загальної суми дебіторської заборгованості). Така заборгованість утворилася у зв'язку з виплатою територіальними управліннями працівникам допомоги з тимчасової непрацездатності за рахунок бюджетних коштів, а не за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Як результат, при поверненні в 2011 році фондом даної суми, кошти будуть спрямовані до державного бюджету. Зазначену дебіторську заборгованість мають такі територіальні управління:

Таблиця 2

Назва установи	Сума дебіторської заборгованості, тис. грн.
ТУ ДСА в Донецькій області	347,2
ТУ ДСА в Івано-Франківській області	182,1
ТУ ДСА в Тернопільській області	26,2
ТУ ДСА в Черкаській області	108,3
ТУ ДСА в Чернівецькій області	28,6
ТУ ДСА в Чернігівській області	62,9
ТУ ДСА в Херсонській області	3,2

Слід також зазначити, що є територіальні управління, котрі в порушення постанови Кабінету Міністрів України від 09.10.2006 року № 1404 "Питання попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти" допустили відволікання державних коштів, в результаті чого була утворена дебіторська заборгованість, а саме:

луг, що закуповуються за бюджетні кошти" допустили відволікання державних коштів, в результаті чого була утворена дебіторська заборгованість, а саме:

Таблиця 3

Назва установи	Сума дебіторської заборгованості, тис. грн.	Товар, робота чи послуга, на які проведено відволікання бюджетних коштів
ТУ ДСА в Херсонській області	86.9	електроенергія
ТУ ДСА у Львівській області	75.2	санаторно-курортні путівки
ТУ ДСА в Донецькій області	3.6	авансові книжки, для відправки судових справ
ТУ ДСА в Кіровоградській області	2.0	послуги зв'язку

Відповідно до попередніх даних фінансових звітів за 2010 рік орієнтовна сума кредиторської заборгованості зменшилася, в порівнянні з початком року, на 12 979,68 тис. грн і за станом на 01.01.2011-го складала 7 471,56 тис. гривень, в т.ч. прострочена — 5829,5 тис. грн.

Складовими кредиторської заборгованості є заборгованість за поточними видатками за отримані товари та надані послуги — 1 257,1 тис. грн (21,6 % від загальної суми кредиторської заборгованості), за

капітальними видатками за проведені капітальні ремонти, реконструкції та реставрації приміщень судів — 6 170,7 тис. грн (82,6 %) та по виплаті відраджень — 43,7 тис. грн (0,6 %). Вся заборгованість є бюджетною й утворилася по капітальних видатках — більшою мірою через недофінансування 2008 року та незабезпечення у 2010-му кошторисними призначеннями, а за поточними видатками — частково через недофінансування 2010 року та частково — через непроведення казначейством платежів.

Кредиторську заборгованість за станом на 01.01.2011 року мали:

Таблиця 4

Назва установи	Сума кредиторської заборгованості, тис. грн.	Від загальної суми кредиторської заборгованості, %
ТУ ДСА в АР Крим	85,4	1,1
ТУ ДСА у Вінницькій області	211,5	2,8
ТУ ДСА в Дніпропетровській області	589,5	7,9
ТУ ДСА в Донецькій області	185,2	2,5
ТУ ДСА в Житомирській області	125,8	1,7
ТУ ДСА в Закарпатській області	110,4	1,5
ТУ ДСА в Запорізькій області	155,1	2,1
ТУ ДСА в Івано-Франківській області	501,1	6,7
ТУ ДСА в Кіровоградській області	113,1	1,5
ТУ ДСА в Київській області	546,4	7,3
ТУ ДСА в м. Київ	4,2	0,0
ТУ ДСА в Львівській області	55,1	0,7
ТУ ДСА в Миколаївській області	584,7	7,8
ТУ ДСА в Одеській області	223,9	3,0
ТУ ДСА в Рівненській області	168,0	2,2
ТУ ДСА в Сумській області	2,3	0,0

ТУ ДСА в м. Севастополь	122,9	1,6
ТУ ДСА в Харківській області	1 799,0	24,1
ТУ ДСА в Хмельницькій області	371,4	5,0
ТУ ДСА в Херсонській області	234,6	3,1
ТУ ДСА в Черкаській області	7,8	0,2
ТУ ДСА в Чернівецькій області	851,2	11,4
ТУ ДСА в Чернігівській області	423,0	5,7
ВСЬОГО	7 471,6	100,0

Слід відзначити ТУ ДСА у Волинській, Луганській та Полтавській областях, котрі на 01.01.2011 року не мали ні дебіторської, ні кредиторської заборгованості.

За станом на 01.01.2011 року по КПКВ 0501040 "Здійснення правосуддя місцевими судами" залишок невикористаних асигнувань територіальними управліннями за загальним фондом державного бюджету (не з вина казначейства) склав 1331,6 тис. грн, що свідчить про неефективне використання чи несвоєчасний перерозподіл коштів державного бюджету. 28 відсотків невикористаних асигнувань — це кошти захищених статей державного бюджету (8 відсотків — заробітна плата та нарахування податків на заробітну плату, 18 % — оплата комунальних платежів, 1 % — довічне утримання та санаторно-курортне оздоровлення суддів).

Найбільші суми невикористаних асигнувань не з вини казначейства мали такі територіальні управління:

- ТУ ДСА в Запорізькій області — 18,5 тис. грн, в тому числі 18,4 тис. грн з виплати заробітної плати та нарахувань на неї;

- ТУ ДСА в Львівській області — 129,5 тис. грн, в тому числі 17,7 тис. грн з виплати заробітної плати та нарахувань на неї, 7,0 тис. грн із оплати за комунальні послуги, 95,9 тис. грн — з оплати поточних витрат (придбання товарів, робіт, послуг), 8,1 тис. грн — з придбання чи відшкодування вартості санаторно-курортних путівок;

- ТУ ДСА в Рівненській області — 247,9 тис. грн, в тому числі 17,4 тис. грн з виплати заробітної плати та нарахувань на неї, 219,6 тис. грн — з оплати за комунальні послуги, 10,9 тис. грн — з оплати відряджень;

- ТУ ДСА в Сумській області — 20,6 тис. грн, в тому числі 12,4 тис. грн — з оплати за комунальні послуги та 7,9 тис. грн — з придбання чи відшкодування вартості санаторно-курортних путівок;

- ТУ ДСА в Харківській області — 853,1 тис. грн, в тому числі 848,5 тис. грн — з оплати послуг (крім комунальних) та 4,6 тис. грн — з оплати за комунальні послуги;

- ТУ ДСА в Чернігівській області — 44,0 тис. грн із нарахувань на заробітну плату.

Як бачимо, найгірше використали відкриті асигнування ТУ в Львівській обл. — 129 524 грн (10% від загальної суми невикористаних асигнувань), ТУ в Рівненській обл. — 247 867 грн (19%) та ТУ в Харківській обл. — 853 085 грн (64%).

Стовідсотково використали відкриті асигнування ТУ ДСА Закарпатської, Івано-Франківської, Кіровоградської, Полтавської, Херсонської, Хмельницької, Черкаської та Донецької (якби казначейство провело платежі) областей. Сума невикористаних асигнувань, яка була менше 150 грн, в таких ТУ ДСА: АР Крим, Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Житомирської, Одеської та Тернопільської областей.

Що стосується залишку невикористаних асигнувань спеціального фонду державного бюджету (не з вини казначейства), то він склав 254,5 тис. грн від загального 6742,3 тис. гривень. Найбільші суми невикористаних асигнувань не з вини казначейства мали ТУ ДСА в Львівській області — 102,2 тис. грн та ТУ ДСА в Херсонській області — 134,8 тис. грн.

Матеріально-технічне та інформаційне забезпечення судів

Підвищення рівня поінформованості учасників судового процесу і громадян про організацію та діяльність судів є одним із основних пріоритетів діяльності ДСА України. Розвиток і впровадження процесів інформатизації, створення Єдиної судової інформаційної системи України є передумовою для досягнення цієї мети.

ДСА України відповідно до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" постійно здійснює заходи, спрямовані на запровадження в судах загальної юрисдикції програмного забезпечення, що дасть змогу автоматизувати документообіг в судах. Слід відзначити, що на сьогодні відповідне програмне забезпечення встановлене та функціонує в усіх судах загальної юрисдикції.

Однак для належного функціонування автоматизованої системи документообігу в судах необхідно здійснити комплекс заходів, у тому числі забезпечити суди відповідними матеріально-технічними ресурсами. Основні питання матеріально-тех-

нічного забезпечення залишаються не вирішеними, оскільки Законом України "Про Державний бюджет України на 2009 рік" капітальні видатки із загального фонду не передбачалися.

У 2010 році ситуація не змінилася. Державна судова адміністрація України не мала можливості забезпечити суди загальної юрисдикції комп'ютерною та оргтехнікою згідно з потребами. При складанні бюджетного запиту на 2011 рік ДСА України було передбачено кошти на придбання комп'ютерної, оргтехніки та систем фіксування судового процесу. Але зазначені пропозиції не були враховані й Законом України "Про Державний бюджет України на 2011 рік" капітальні видатки по загальному фонду також не передбачені.

На сьогодні місцеві та апеляційні загальні суди потребують побудови локальних мереж, значної кількості сучасного обладнання, в тому числі комп'ютерної техніки. Наявна техніка вищевказаних судів, що експлуатується, є морально та фізично застарілою, а її кількість недостатня для повноцінного використання усіх наданих ресурсів відповідного програмного забезпечення, що, в свою чергу, призведе до невиконання чинних норм законодавства. Окрім цього, існує необхідність термінової закупівлі серверного обладнання. Відсутність коштів ускладнює подальше впровадження автоматизованої системи документообігу в місцевих та апеляційних загальних судах.

Незважаючи на численні звернення Державної судової адміністрації до Міністерства фінансів та Міністерства економіки України, кошти на забезпечення функціонування автоматизованої системи документообігу суду відсутні.

За станом на кінець 2010 року суди загальної юрисдикції потребують:

- серверів — 929 одиниць;
- програмно-апаратних комплексів (у складі системного блоку, монітору, джерела безперебійного живлення та ліцензійного програмного забезпечення) — 15 932 одиниці;
- багатофункціональних пристроїв — 2 554 одиниці;
- систем фіксування судового процесу — 2 364 одиниці;
- систем кондиціонування — 844 одиниці.

Слід зауважити, що враховуючи моральний та фізичний знос раніше придбаної техніки та відсутність фінансування протягом 2009 — 2010 років, потреба судів у комп'ютерній та оргтехніці постійно зростає. Орієнтовний обсяг коштів, необхідний для забезпечення належного технічного оснащення судів, становить близько 227,5 млн гривень.

На виконання вимог Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження автоматизованої системи документообігу в адміністративних судах"

від 05.06.2009 № 1475-VI ДП "Інформаційні судові системи" забезпечило доопрацювання, тестування, впровадження та подальшу експлуатацію програмного продукту "Комп'ютерна програма "Документообіг адміністративних судів" (далі — КП "ДАС").

У господарських судах України система електронного діловодства функціонує з 2005 року. ДП "Інформаційні судові системи" забезпечує встановлення нових версій відповідного програмного забезпечення та здійснює його доопрацювання. На кінець 2010 року на базі автоматизованої системи "Діловодство" було створено комп'ютерну програму, що повністю відповідає вимогам Закону України "Про судоустрій та статус суддів", у тому числі із включенням функціоналу автоматичного розподілу справ між суддями.

Стосовно побудови локальних комп'ютерних мереж у судах, слід зазначити, що з огляду на обмежений обсяг фінансування судової системи у 2009 — 2010 роках, централізовані заходи, що проводилися Державною судовою адміністрацією України за рахунок коштів державного бюджету з побудови локальних комп'ютерних мереж у судах, були тимчасово припинені.

Також роботи з побудови повноцінних локальних мереж були загальмовані у зв'язку з ненаданням Радою Європи необхідних технічних засобів у 2011 році, як було заплановано в 2010-му. Вони будуть відновлені в поточному році після отримання допомоги від Спільної програми Європейського Союзу і Ради Європи "Прозорість та ефективність судової системи України" у вигляді обладнання та матеріалів, що дасть можливість забезпечити усі суди локальними мережами.

Відповідно до рішення Ради суддів України від 20 квітня 2007 року № 32 "Щодо стану формування Єдиного державного реєстру судових рішень" ДСА України здійснено заходи по впровадженню з 1 жовтня 2007 р. в місцевих та апеляційних загальних судах за рахунок коштів спеціального фонду Державного бюджету України відповідного програмного забезпечення та електронного цифрового підпису (далі — ЕЦП), основною метою яких є перехід на електронний документообіг у частині наповнення Реєстру судовими рішеннями, зменшення навантаження на суддів, працівників апарату суду, зниження поточних витрат суду.

На кінець 2010 року видано 10 026 ЕЦП, з них протягом останніх трьох місяців року використовувалися лише 6927, і з яких щонайменше 700 — це ЕЦП відповідальних осіб, що може свідчити про незадовільний стан використання суддями ЕЦП та можливостей електронного документообігу для наповнення Реєстру. Отримані ЕЦП в багатьох випадках не використовуються, а судові рішення до Реєстру, відповідно, не надаються.

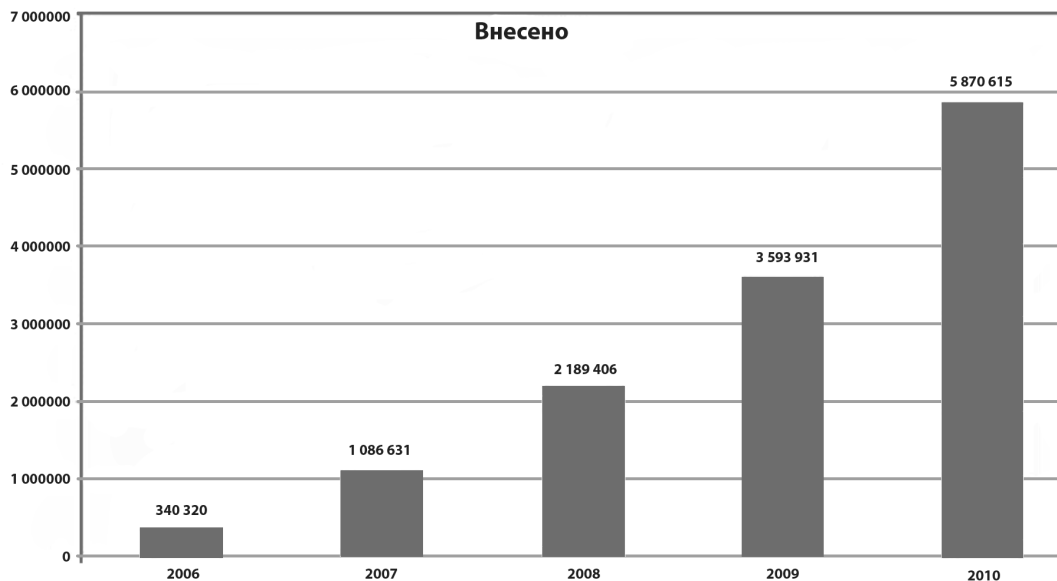
Хоча, кількість електронних копій судових рішень, підписаних ЕЦП та надісланих за допомогою засобів електронного документообігу, неухильно збільшується: від 2 250 380, надісланих у 2009 році, до 4 825 222 — у 2010-му — майже вдвічі.

Якщо на початку минулого року доступними для перегляду в Реєстрі були 7 210 838 судових рішень, то вже за станом на 31.12.2010 року кількість

усіх внесених до Реєстру судових рішень становила 13 081 453, в тому числі:

- Верховний Суд України — 121 359;
- адміністративні суди (ВАСУ включно) — 1 571 878;
- господарські суди (ВГСУ включно) — 2 376 078;
- апеляційні суди — 538 313;
- місцеві загальні та військові суди — 8 473 825.

Діаграма 4

На даному графіку чітко видно постійне збільшення внесених щорічно судових рішень, що свідчить як про поліпшення дисципліни в судах при надсиланні копій судових рішень, так і про збільшення виробничих потужностей адміністратора Реєстру.

Крім того, протягом 2010 року в середньому близько 200 000 користувачів щомісячно звертаються до Реєстру з метою пошуку необхідної інформації по судових рішеннях. При цьому за місяць реєструється близько 1 120 000 пошукових запитів. Також слід зазначити, що в 2010-му до Реєстру копії судових рішень в електронному вигляді надсилалися 782 (із 783) судами загальної юрисдикції, з яких місцевими загальними судами, як було вже сказано вище, — стовідсотково. При цьому окремі суди здійснюють надсилання нерегулярно. Так, протягом 2010 року жодного разу не було зареєстровано надходжень копій судових рішень від апеляційного суду Львівської області.

Таким чином, наповнення Реєстру з використанням технологій електронного документообігу неможливо здійснити без докладання зусиль з боку всіх учасників процесу наповнення

Реєстру судовими рішеннями, без сприяння цьому як ТУ ДСА України, керівництва судів, так і самих суддів.

Забезпечення судів приміщеннями

Одним із основних напрямків діяльності ДСА України є забезпечення судів належними приміщеннями, котрі б відповідали вимогам щодо здійснення правосуддя. Однак ситуація із забезпеченням судів належними приміщеннями, в порівнянні з 2009 роком, практично не змінилася.

Переважає більшість судів розміщується в приміщеннях, у яких через брак площі немає можливості створити належні умови для здійснення правосуддя. У судах немає достатньої кількості залів судових засідань, нарадчих кімнат, приміщень для конвою та підсудних, судових розпорядників, кімнат для прокурорів та адвокатів, свідків, тобто відсутні передбачені процесуальним законодавством приміщення, без чого неможливо належним чином розглядати справи. Головною причиною такого стану є відсутність відповідного фінансового забезпечення реалізації низки рішень, що прийма-

лися Верховною Радою України, Президентом України та урядом з метою виправлення ситуації.

Результати проведеного Державною судовою адміністрацією України моніторингу приміщень судів засвідчили, що за станом на 1 січня 2011 року із 764 судів загальної юрисдикції (без урахування Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів), організаційне забезпечення яких здійснює ДСА України, лише 103 суди (13,5%) розташовано в приміщеннях, що відповідають вимогам щодо здійснення правосуддя. Решта приміщень судів потребують реконструкції, добудови або нового будівництва. Належними приміщеннями забезпечено лише 94 (14%) місцевих загальних суди, 1 (4%) апеляційний суд (м. Києва), 3 (37%) апеляційні господарські суди — Донецький, Львівський та Одеський, 5 (18%) місцевих господарських судів — Волинської, Донецької, Житомирської, Одеської та Сумської областей.

661 суд не забезпечено належними приміщеннями, з них:

- 572 (86%) — місцеві загальні суди;
- 26 (96%) — апеляційні суди;
- 5 (63%) — апеляційні господарські суди;

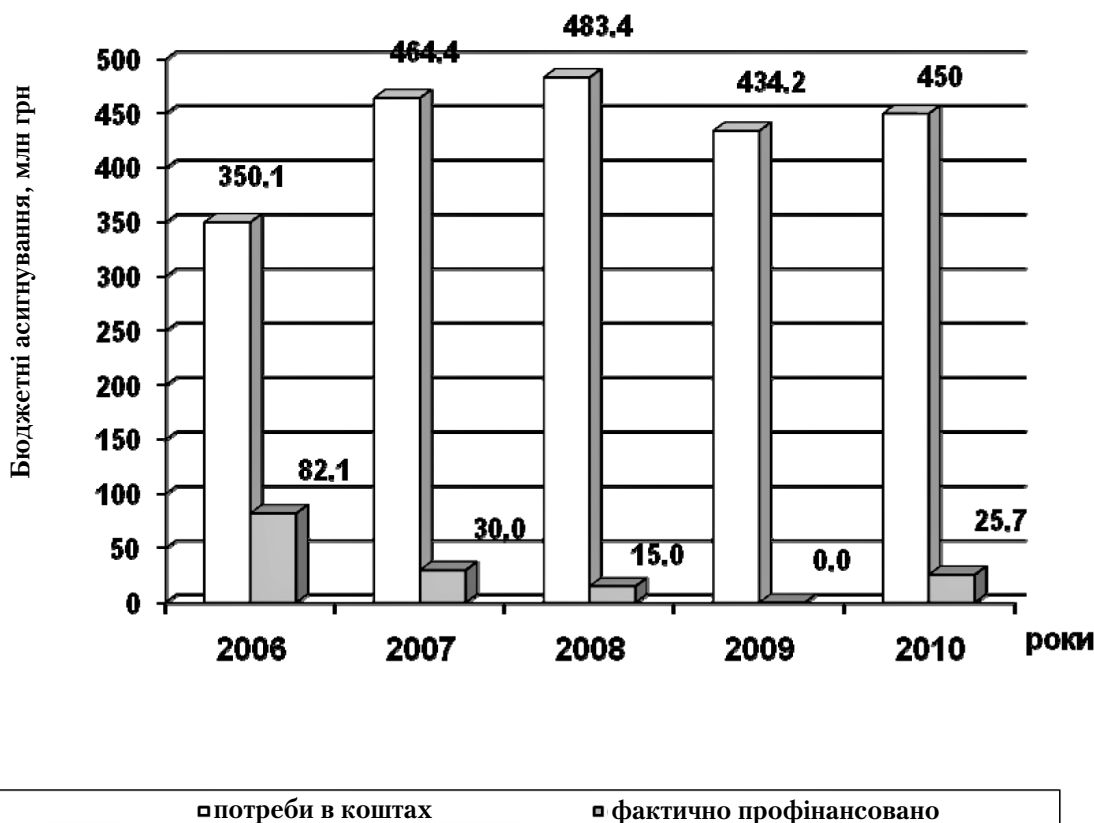
- 22 (82%) — місцеві господарські суди;
- 9 (100%) — апеляційні адміністративні суди;
- 27 (100%) — окружні адміністративні суди.

На жаль, доводиться констатувати, що незважаючи на зусилля, які докладає ДСА України, обсяги бюджетних асигнувань на реалізацію заходів щодо забезпечення судів належними приміщеннями з року в рік зменшуються. В стадії будівництва або реконструкції на сьогодні перебуває 45 приміщень судів. Через недостатнє фінансування строки проведення робіт на об'єктах значно перевищують нормативні (є об'єкти, роботи на яких розпочаті ще в 1990-х роках минулого століття).

У 2010 році з державного бюджету передбачалося спрямувати на виконання робіт з будівництва, реконструкції, капітального ремонту приміщень судів кошти в сумі 21849,5 тис. грн — за рахунок Загального фонду та 12500 тис. грн — за рахунок Стабілізаційного фонду. Фактично ж Державним казначейством України було профінансовано за рахунок Загального фонду — 21226,4 тис. грн, Стабілізаційного фонду — 4500 тис. гривень.

Діаграма 5

Стан фінансування будівництва, реконструкції та капітального ремонту приміщень судів

У 2010 році вищевказані кошти на будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт приміщень судів у сумі 25726,4 тис. грн профінансовані наступним судам:

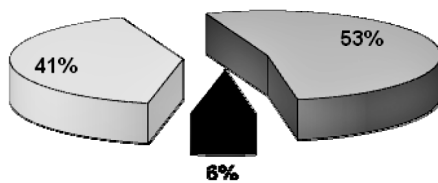
- апеляційні загальні суди — 2354,3 тис. грн;
- господарські суди — 1772,8 тис. грн;
- апеляційні господарські суди — 4407,7 тис. грн;
- окружні адміністративні суди — 4593,5 тис. грн;
- апеляційні адміністративні суди — 2398,9 тис. грн;
- ТУ ДСА (місцеві загальні суди) — 10199,2 тис. грн.

Незважаючи на обмежений обсяг видатків державного бюджету на утримання судів, вдалося зменшити частку приміщень, що перебувають у незадовільному стані, з 59 відсотків на початку 2003-го до 18 відсотків у 2010 році, тобто в 3 рази.

Діаграма 6

Технічний стан приміщень судів

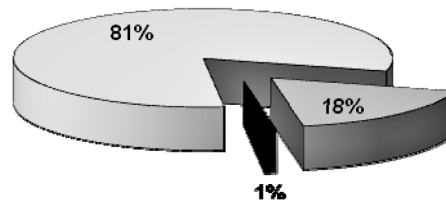
за станом на 01.01.2003 р.

□ задовільний

■ незадовільний

за станом на 01.01.2011 р.

■ аварійний

Державною судовою адміністрацією України за участю Фонду державного майна України проведено моніторинг приміщень державної форми власності, які використовуються не за призначенням, надіслані чисельні клопотання до керівників державних органів, у сфері управління яких перебувають приміщення, за рахунок котрих можливо було б вирішити питання щодо належного розміщення адміністративних судів, проведені наради з керівниками державних та місцевих органів виконавчої влади з метою пошуку прийнятних рішень.

На сьогодні 27 окружних та 9 апеляційних адміністративних судів забезпечено службовими приміщеннями. За станом на 1 січня 2011 року з дев'яти переданих до сфери ДСА України приміщень — три приміщення (Харківського, Полтавського окружних адміністративних судів та Окружного адміністративного міста Києва) не використовуються у зв'язку з відсутністю коштів на проведення робіт з реконструкції та добудови. Інші суди розміщуються на умовах оренди в приміщеннях державної та комунальної форми власності, суборенди та позички. Окрім цього, шість окружних адміністративних судів та один апеляційний (Дніпропетровський) адміністративний

суд орендують приміщення приватної форми власності.

Вирішено питання щодо тимчасового розміщення Вінницького та Житомирського апеляційних адміністративних судів у приміщеннях Вінницького окружного адміністративного суду та ліквідованого Апеляційного господарського суду Житомирської області.

Відповідно до рішення уряду проведена відповідна робота стосовно передачі приміщень ліквідованих військових судів, за рахунок яких зможуть покращити умови розміщення адміністративні суди. Так, проведено відповідну роботу щодо укладення договору оренди Окружним адміністративним судом м. Києва на користування приміщеннями ліквідованих військових судів по вул. Командарма Каменєва, 8 у столиці, балансоутримувачем яких є Управління адміністративними будинками Державного управління справами.

На виконання доручення Президента України та відповідних доручень Кабінету Міністрів України стосовно вирішення питань забезпечення Окружного адміністративного суду м. Києва, Дніпропетровського та Севастопольського апеляційних адміністративних судів, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Національної школи суддів

України приміщеннями пропозиції та розрахунки ДСА України щодо передачі об'єктів нерухомого майна для їх розміщення надіслано до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, котре проводить узгодження цих питань із заінтересованими органами.

Відповідно до розпорядження уряду продовжується здійснення технічної інвентаризації наявних приміщень цивільної оборони, що належать до сфери управління ДСА України. Окрім цього, Державною судовою адміністрацією України за встановленою формою Міністерству праці та соціальної політики України надано підготовлені в межах компетенції пропозиції до проекту концепції Національного плану дій щодо реалізації Конвенції ООН про права інвалідів. Водночас необхідно зазначити, що із 764 судів жоден не має повної доступності для інвалідів, а 304 суди мають лише часткову доступність (пандуси, кнопки виклику) для маломобільних груп населення, у тому числі інвалідів усіх категорій, оскільки у зв'язку з українським обмеженням в останні роки обсягом капітальних видатків державного бюджету на забезпечення потреб судів у будівництві, реконструкції та капремонті облаштування приміщень судів під потреби цих груп населення відбувається дуже повільно. У 2010 році Державним бюджетом України на реалізацію цих завдань капітальних видатків не передбачалося.

Забезпечення безпеки суддів та охорони приміщень судів

Із метою здійснення пріоритетних заходів щодо забезпечення безпеки працівників суду, охорони приміщень судів та покращення їх технічного укріплення Державною судовою адміністрацією України розроблено Програму забезпечення безпеки працівників суду, охорони приміщень судів та покращення їх технічного укріплення на 2011–2013 роки, яка схвалена рішенням колегії ДСА України № 3/1 від 14.07.2010 р., та передбачається фінансування зазначених заходів в обсязі понад 29 млн гривень.

За станом на 01.01.2011 р. підрозділами судової міліції "Грифон" охороняється 472 суди (62 %), з них 304 суди (40 %) — цілодобово. Крім того, іншими підрозділами МВС України (територіальними органами внутрішніх справ) охороняється 14 судів, до охорони 112 судів залучаються, за угодами, цивільні охоронці.

На звітний період у місцевих загальних судах встановлено 1462 (2009 рік — 1245) тривожних кнопок, пунктами пропуску обладнано 246 приміщень (2009 рік — 227), обладнано 17 448 вікон (2009 рік — 16835), камери схову встановлено у 350 судах (2009 рік — 292).

Проте зазначені заходи не можуть повністю вирішити питання забезпечення належної безпеки працівників судів й охорони громадського порядку в усіх наявних приміщеннях судів. Належне фінансування питань охорони судів та забезпечення безпеки суддів гарантуватиме, в першу чергу, недопущення протиправних діянь стосовно життя і здоров'я суддів, майна та документації судів.

За станом на 01.01.2011 року:

1. Кількість приміщень місцевих загальних судів, обладнаних охоронною сигналізацією, — 651, тобто 97,7 %. Стовідсотково обладнані суди Івано-Франківської, Луганської, Херсонської, Чернівецької областей та міста Севастополя, а найменше — Київської (56,3 %) та Полтавської — (70,6 %) областей.

2. Кількість приміщень місцевих загальних судів, обладнаних протипожежною сигналізацією в робочому стані, — 258, тобто 38,7 %. Стовідсотково обладнані лише суди Чернівецької області

3. Кількість місцевих загальних судів, в яких встановлено стаціонарні металодетектори, — 299, тобто 44,8 %. Стовідсотково забезпечені суди Івано-Франківської області та міста Севастополя, а в Тернопільській області не встановлено в жодному суді.

Згідно з наказом ДСА України від 02.06.2003 р. № 217 "Про заходи щодо забезпечення безпеки діяльності судів загальної юрисдикції та територіальних управлінь державної судової адміністрації" на адресу ДСА України протягом 2010 року надійшло 63 (2009 — 61) спецповідомлення щодо надзвичайних подій, які мали місце в зоні діяльності територіальних управлінь державної судової адміністрації і пов'язані з роботою судів та суддів. Із них 11 (2009 — 6) повідомлень, пов'язаних із посяганням на життя, здоров'я суддів та працівників судів, 10 (2009 — 8) повідомлень — щодо посягань на житло та майно суддів і працівників суду, 12 (2009 — 11) — на приміщення та майно судів, 19 (2009 — 9) — щодо протиправних дій суддів, по яких порушені й розслідуються кримінальні справи.

Також ДСА України підготовлено та надіслано до Національного агентства з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи по футболу 2012 року пропозиції до плану дій щодо реалізації положень Об'єднаної концепції безпеки та правопорядку під час проведення в Україні фінальної частини Чемпіонату УЄФА Євро — 2012 по футболу та розрахунки щодо належного фінансування місцевих загальних судів приймаючих міст із метою приведення їх у відповідність до вимог міжнародних стандартів щодо технічного укріплення приміщень судів та забезпечення їх засобами безпеки.

Кадрове забезпечення

ДСА України протягом 2010 року забезпечувалася робота з керівними кадрами ТУ ДСА України та здійснювалося документальне оформлення проходження державної служби начальниками ТУ ДСА України та їх заступниками. На посади начальників територіальних управлінь призначено: в Івано-Франківській області — Рибак О.І., у Львівській області — Попович Ю.В., в Одеській області — Куценка В.Д., в Рівненській області — Вдовиченка В.В.

Призначено 3 заступників начальників територіальних управлінь державної судової адміністрації: у Вінницькій області — Марценюк Ж.Д., в Донецькій області — Здра К.С., у Волинській області — Селюкову Т.Ф. Звільнено з посад начальників територіальних управлінь: у Рівненській області — Арістову С.Г. — у зв'язку з виходом на пенсію, в Івано-Франківській області — Гургулу В.Б. — у зв'язку з призначенням суддею, в Одеській області — Ершову Л.С. — у зв'язку з призначенням суддею, в Львівській області — Дяковича В.П. — у зв'язку з призначенням суддею та першого заступника начальника ТУ ДСА в Донецькій області Палькіна М.В. (за власним бажанням).

На початку 2011 року звільнено з посади начальника територіального управління державної судової адміністрації в Харківській області Титаренко О.М. — за одноразове грубе порушення трудових обов'язків. На цю посаду призначено Остапенка В.В.

За рішенням колегії ДСА України підготовлено клопотання про нагородження Почесною грамотою Кабінету Міністрів України: начальника ТУ ДСА у Волинській області Коцирій Н.В. та начальника ТУ ДСА в Сумській області Логвиненка М.І., а також нагородження Почесною грамотою Верховної Ради України начальників ТУ ДСА в Полтавській області Ключка І.О. та начальника ТУ ДСА у Вінницькій області Білика В.В.

До начальника ТУ ДСА в Житомирській області Морея В.В. та заступника начальника цього ТУ ДСА Мельника В.І. застосовано захід дисциплінарного впливу у вигляді догани (наказ від 23.07.2010 №64/06) — за неналежну організацію роботи із забезпечення безпеки суддів.

Також ДСА України приділено значну увагу питанням кадрового забезпечення судів загальної юрисдикції. Так, згідно з підготовленими пропозиціями урядом прийнято розпорядження щодо збільшення фінансування господарського суду м. Києва з урахуванням збільшення чисельності працівників його апарату на 20 осіб. У зв'язку з ліквідацією військових та окремих апеляційних господарських судів територіальними управліннями здійснювалися заходи щодо працевлаштування працівників апарату ліквідованих судів до місце-

вих судів відповідного регіону згідно з наявними вакантними посадами в апаратах судів.

Зважаючи на значне підвищення навантаження, а також на збільшення кількісного складу суддів місцевих загальних судів, виникає потреба в забезпеченні відповідною кількістю працівників апарату суду для належного відправлення правосуддя. Зокрема, загальна кількість місцевих загальних судів, які потребують збільшення чисельності працівників апарату, складає 486 судів (73%) на 1 926 штатні одиниці відповідно до обґрунтованих пропозицій.

На виконання положень нового Закону України "Про судоустрій і статус суддів" ДСА України проводилася робота щодо призначення та звільнення керівників апаратів апеляційних і вищих спеціалізованих судів та їх заступників. Так, призначено на посади 9 керівників апаратів апеляційних судів, керівника апарату Вищого господарського суду України та Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, 11 заступників керівників апаратів апеляційних судів. Крім того, за поданнями голів апеляційних судів звільнено з посад 5 керівників апаратів судів та керівника апарату Вищого господарського суду України (у зв'язку з призначенням суддею) та 2 заступників керівників апаратів апеляційних судів.

Соціально-побутове забезпечення суддів

Забезпечення суддів службовим житлом і надалі залишається одним із проблемних аспектів їх соціального захисту.

За станом на 1 січня 2011 року згідно з Єдиним реєстром суддів, що потребують забезпечення службовим житлом, у черзі перебуває 1193 судді, для забезпечення яких потрібно приблизно 628 млн гривень. Розрахунок вартості житла здійснено територіальними управліннями державної судової адміністрації (стосовно суддів місцевих загальних судів) та апеляційними, місцевими господарськими й адміністративними судами, при цьому враховувалася ринкова ціна квадратного метра житлової площі у кожному регіоні.

Востаннє для забезпечення суддів житлом за бюджетною програмою 0501180 "Придбання (будівництво) житла для суддів апеляційного суду України, апеляційних та місцевих судів" у 2008 були призначені кошти в сумі 30 млн гривень. Однак фактично ця бюджетна програма була профінансована на суму 9 млн грн, недофінансування склало 21 млн гривень.

У 2009–2010 роках кошти для придбання житла для суддів не виділялися. Незважаючи на відсутність фінансування, в 2010 році за рахунок місцевого бюджету забезпечено житлом 98 суддів.

Претензійно-позовна робота

Відповідно до проведеного статистичного узагальнення протягом 2010 року спеціалістами юридичного управління здійснено супроводження та представництво інтересів ДСА України й територіальних управлінь Державної судової адміністрації України, спрямоване на захист гарантованих Конституцією і законами України прав та інтересів громадян, суспільства й держави, 1498 позовів. Заявлена сума позовних вимог складає понад 145 млн гривень, що значно більше суми заявлених позовних вимог за аналогічний період 2009 року на майже 45 млн грн (730 позовів).

Серед найбільш типових причин, які найчастіше ставали приводом для звернення з позовами до Державної судової адміністрації України та її територіальних управлінь, можна видокремити такі:

- вимоги щодо стягнення заборгованості із заробітної плати та інших виплат, у тому числі матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань та на оздоровлення, проведення перерахунку заробітної плати й щомісячного грошового утримання. У 2010 році — 1358 позови на суму 10 159 729, 82 грн (у 2009 році — 248 позовів на загальну суму заявлених позовних вимог у понад 20 млн);

- зарахування окремих періодів роботи на відповідних посадах заявників до стажу, що дає право на відставку. За звітний період Державна судова адміністрація України залучалася як відповідач та зацікавлена особа в 13 справах (у 2009 році — 12 справ зазначеної категорії);

- вимоги щодо придбання, будівництва житла чи компенсації за придбане житло або на добудову квартири. У 2010 році кількість справ за позовами суддів про надання житла становить 50 позовів на загальну суму заявлених позовних вимог майже 18 млн плюс зобов'язання забезпечити житлом, у 2009 році — 49 позовів на загальну суму заявлених позовних вимог близько 7 870 626 грн та вимог щодо забезпечення благоустроєм житлом.

- вимоги щодо відшкодування страхових сум: у 2010 році — 11 позовів на загальну суму 2 303 128,93 грн, у 2009 р. — 5 позовів на загальну суму 1 597 225 гривень.

Статистичні дані заявлених позовів вказують на те, що домінуючу частину з них становлять позови суддів судів різних регіонів України щодо визнання незаконною постанови Кабінету Міністрів України від 03 вересня 2005 року № 865 "Про оплату праці суддів".

Розгляд звернень громадян

У 2010 році до державної судової адміністрації надійшло 3862 звернення громадян, що на 529

звернень, або на 13,7 більше ніж у минулому році.

Із загальної кількості звернень на адресу територіальних управлінь державної судової адміністрації (далі — ТУ ДСА) надійшло 2495 звернень громадян, що на 489 звернень, або на 19,6 % більше ніж у 2009 році. Зменшилася кількість звернень у Запорізькій — на 34 % (-60), Миколаївській — на 18 % (-7), Полтавській — на 25 % (-12), Рівненській — на 30 % (-12), Херсонській — на 59 % (-25) областях тощо.

Збільшення кількості звернень зафіксовано в місті Києві — на 100 % (+320), Дніпропетровській — на 17 % (+27), Донецькій — на 76 % (+71), Луганській — на 47 % (+47), Одеській — на 34 % (+40) Тернопільській — на 65 % (+28) областях тощо.

До Державної судової адміністрації України у 2010 році надійшло 1367 звернень, що на 40 (або на 3 %) більше ніж у 2009 році. Таким чином зберігається тенденція збільшення з року в рік звернень громадян.

У 2010 році в державній судовій адміністрації на розгляді перебувало (з урахуванням залишку на початок звітного періоду) 3927 звернень:

- громадян — 2765 (71 %);
- народних депутатів України — 23 (0,5 %);
- вищих органів влади — 304 (8 %);
- юридичних осіб — 615 (15,5 %);
- інших установ — 220 (5 %).

Упродовж 2010 року державною судовою адміністрацією розглянуто 3848 звернення. Усі звернення своєчасно опрацьовано та надано відповідь у такі строки:

- до 5 діб — 1938 (50,4 %);
- до 15 діб — 1248 (32,4 %);
- до 30 діб — 645 (16,8 %);
- до 45 діб — 16 (0,41 %);
- більше 45 діб — 1 (0,03 %).

Залишок нерозглянутих звернень на кінець звітного періоду складає 79, або 2 %.

Із загальної кількості звернень (3862) громадян, що надійшли до державної судової адміністрації, 40 відсотків (1550) становлять скарги, 67 з яких — повторні. З метою недопущення повторних звернень, у залежності від суті питання громадянам детально роз'яснюються норми чинного цивільно-процесуального, кримінально-процесуального, трудового та інших галузей законодавства, в межах компетенції державної судової адміністрації.

Зменшення надходження кількості скарг спостерігається в Автономній Республіці Крим — на 14 % (-18), Полтавській — на 56 % (-20), Запорізькій — на 43 % (-44) та Чернігівській — на 45 % (-10) областях. Збільшилася кількість скарг у Вінницькій — на 60 % (+12), Дніпропетровській — на 31 % (+28), Одеській — на 12 % (+10), Луганській — на

41 % (+35) та Харківській — на 20 % (+44) областях.

Окремо потрібно виділити Херсонську область, де кількість скарг зменшилася на 64 % (-9) у порівнянні з попереднім роком. Значне зростання кількості скарг спостерігається в Черкаській області — на 100% (+10) проти однієї в 2009 році.

Основними питаннями, що порушуються громадянами у скаргах, є:

- процесуальні дії судді — 711 (46 %), з яких 209 (13 %) — тяганина з розглядом судових справ;
- організація роботи суду — 445 (29 %);
- поведінка працівників суду — 155 (10 %) та суддів — 59 (4 %);
- організація роботи державної судової адміністрації — 22 (1 %);
- інші питання — 217 (14 %).

Так, у 2010 році до ТУ ДСА надійшло 527 скарг на процесуальні дії суддів (у т.ч. на тяганину з розглядом справ), що на 40 скарг (8 %) більше ніж за аналогічний період минулого року.

Зменшення кількості скарг з цього приводу було зафіксовано у Чернігівській — на 76 % (-13), Полтавській — на 47 % (-7), Донецькій — на 28 % (-7) областях та в місті Києві — на 32 % (-9). Тоді як збільшення спостерігається у Львівській — на 61 % (+23), Одеській — на 22% (+11) та Черкаській — на 100 % (+7) областях.

За звітний період зменшилася кількість скарг на неетичну поведінку суддів — із 32 у 2009 році до 21 в 2010-му, тобто на 28 %. До дисциплінарної відповідальності в 2010 році притягнуто 12 працівників суду (4 — в АРК, 2 — у Вінницькій, 3 — у Дніпропетровській, 1 — у Житомирській, 2 — у Запорізькій областях).

До ТУ ДСА в 2010 році на організацію роботи суду надійшло 382 скарги, що на 38 скарг, або на 9 % менше ніж попереднього року. На організацію роботи ТУ ДСА — 13 скарг, проти 3 у 2009 році: Вінницька — 1, Дніпропетровська — 2, Київська — 3 та Сумська — 7 області.

5 із 7 скарг, що надійшли до ТУ ДСА в Сумській області, після їх детального вивчення було визнано необґрунтованими. В них порушувалися питання щодо нарахувань заробітної плати працівникам місцевих загальних судів Сумської області та інших виплат. Дві інші скарги було визнано обґрунтованими й вимоги по них задоволено.

Слід зазначити, що в 2010 році до ДСА надійшло 6 скарг на організацію роботи територіальних управлінь державної судової адміністрації. В результаті їх розгляду 5 скарг було визнано необґрунтованими. Скаргу Крячка А.О. щодо незаконного звільнення його сина Крячка В.А. з посади заступника начальника відділу організаційно-аналітичної роботи, документообігу та контролю,

служби судових розпорядників ТУ ДСА в Харківській області в результаті перевірки визнано обґрунтованою. Наказом ТУ ДСА в Харківській області від 07 грудня 2010 року № 01-06/111 Крячка В.А. поновлено на посаді.

Із 6 скарг на організацію роботи ТУ ДСА надійшло:

- 2 — ТУ ДСА в Харківській області (скарга гр. Крячка А.О. щодо неправомірних, на його думку, дій начальника ТУ ДСА в Харківській області Титаренко О.М. та скарга гр. Шамшина Б.Б. — щодо неналежного розгляду його звернення в ТУ ДСА з приводу усунення недоліків у роботі Московського районного суду м. Харкова);
- 1 — ТУ ДСА в Автономній Республіці Крим (скарга гр. Косівчука А.П. щодо невиконання ТУ ДСА своїх службових обов'язків щодо організації роботи Київського районного суду м. Сімферополя);
- 1 — ТУ ДСА в Хмельницькій області (скарга гр. Олексини О.І. щодо неправомірних, на її думку, дій начальника ТУ ДСА Приступи І.І. та заступника начальника ТУ ДСА Майданюка М. П.);
- 1 — ТУ ДСА в Львівській області (скарга гр. Бордюк Р.В. щодо неподання ТУ ДСА її обліково-характеризуючих документів як кандидата на посаду судді до кваліфікаційної комісії);
- 1 — ТУ ДСА в місті Києві (скарга гр. Козерло М.О. щодо недоплати їй коштів ТУ ДСА як члену сім'ї померлого судді).

Із загальної кількості скарг (1550), що надійшли до державної судової адміністрації в 2010 році, всього розглянуто 1372 скарги (89 %), залишено без розгляду або повернуто з роз'ясненням — 156 скарг (10 %). Залишок нерозглянутих скарг на кінець звітного періоду становив 26 скарг (1,6 %).

Із метою удосконалення організації роботи зі зверненнями громадян слід:

- не допускати надання неоднозначних, необґрунтованих або неповних відповідей за зверненнями громадян, із порушенням строків, установлених законодавством, безпідставної передачі розгляду звернень іншим органам;
- у роботі з письмовими зверненнями громадян, а також під час їх особистого прийому забезпечити дотримання етики поведінки державного службовця, забезпечувати кваліфікований, неупереджений, об'єктивний, всебічний і своєчасний розгляд порушених питань з метою їх оперативного розв'язання.

Міжнародне співробітництво

Одним із напрямків діяльності ДСА України у сфері міжнародного співробітництва та взаємодії із засобами масової інформації є організація за-

лучення міжнародної технічної допомоги з метою надання підтримки в організаційному забезпеченні діяльності судів, передусім проведення комп'ютеризації та автоматизації в судах, навчання працівників суду.

Починаючи з 2005 року, ДСА України є одним з учасників низки програм і проектів за фінансової підтримки Європейської Комісії (ЄК) і Ради Європи (РЕ), з 2006 року — Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) та Канадської агенції з міжнародного розвитку (CIDA).

У межах цих програм і проектів проводяться семінари, "круглі столи", тренінги, зустрічі. Всього протягом 2010 року проведено понад 70 заходів, зокрема тренінги для працівників апаратів судів, ДСА України та її територіальних управлінь.

У 2010 році ДСА України співпрацювала з 4 міжнародними проектами, що фінансуються донорами й спрямовані на підтримку реформування судової системи в Україні, а саме:

- Спільна програма Ради Європи і Європейської Комісії "Прозорість та ефективність судової системи України";
- Проект Європейського Союзу "Прозорість та ефективність функціонування судової системи України: компонент державної служби";
- Проект "Україна: верховенство права", що здійснюється Агентством США з міжнародного розвитку (USAID);
- Українсько-канадський проект судової співпраці.

У рамках проекту Європейського Союзу "Прозорість та ефективність функціонування судової системи України: компонент державної служби", який впроваджено міжнародним консорціумом, очолюваним компанією WYG International, за фінансової підтримки Європейської Комісії проведено навчальний цикл для голів судів і працівників апаратів судів. Його мета — впровадження сучасних методів управління судами. Навчальною програмою проекту передбачено навчання з різних аспектів управління судами для голів судів, керівників апаратів судів та помічників суддів.

За сприяння Спільної програми Європейської Комісії і Ради Європи "Прозорість та ефективність судової системи України" відбулися навчальні семінари для працівників апеляційних судів та територіальних управлінь Державної судової адміністрації України з питань переходу від комп'ютерної програми "Судова статистика" (Атлант) до КП "Діловодство загальних судів". Проведена робоча зустріч координаційної групи з розробки плану впровадження автоматизації судів окремого регіону України. Результатом цієї зустрічі стало ухвалення Радою суддів України рішення про затвер-

дження Положення про автоматизовану систему документообігу суду від 26 листопада 2010 року № 30, погодженого Державною судовою адміністрацією України, що набрало чинності з 1 січня 2011 року.

У рамках проекту "Україна: верховенство права" (USAID) відбулася низка навчальних заходів, спрямованих на побудову діалогу між судами та суспільством задля покращення доступу до правосуддя, підвищення прозорості й підзвітності судової системи й збільшення довіри громадян до суду, тривав обмін досвідом, ознайомчі візити. Одним зі стратегічних завдань проекту є зниження рівня корупції в державному секторі. Також проектом "Україна: верховенство права" надано обладнання для комп'ютерного класу Державної судової адміністрації України із сучасним програмним забезпеченням та КП "ДАС" і КП "ДЗС".

У рамках Українсько-канадського проекту судової співпраці здійснено ряд заходів, спрямованих на покращення обізнаності громадськості про судову систему та полегшення доступу громадян до судочинства, серед яких громадські слухання, видання інформаційних брошур про суди. Модельні суди, що працювали з цим проектом, вивчали зарубіжний досвід і підвищували ефективність своєї діяльності, розпочали напрацювання, узагальнення та поширення вже власного досвіду роботи серед інших судів України. Завдяки підтримці проекту побачили світ чимало сучасних фахових видань. Останнім таким виданням, що вийшло в рамках цього проекту, стала спільна праця українських та канадських науковців і практиків "Сучасне управління в суді".

У рамках проекту Твінінг "Підтримка Академії суддів України" відбувся семінар "Актуальні питання права Європейського Союзу" для суддів місцевих загальних судів, був проведений "круглий стіл" "Судова реформа в Україні та світові стандарти незалежної судової влади".

Висновки

Підбиваючи підсумки роботи Державної судової адміністрації України в 2010 році, слід зауважити, що судова система не може функціонувати без відповідного забезпечення її діяльності державою. Відсутність такого забезпечення позбавляє судову владу і незалежності, і самостійності.

Без належного фінансування неможливо вирішити питання організаційного забезпечення судів, в тому числі необхідною технікою та засобами безпеки, і найголовніше — приміщеннями, які б відповідали стандартам для здійснення правосуддя.

Незважаючи на існуючі фінансові труднощі, ДСА України та її територіальні управління докладали максимум зусиль для створення належних умов діяльності судів. Протягом звітнього року найпроблемнішим питанням було забезпечення потреб на комунальні послуги та енергоносії. Так, у зв'язку з обмеженим фінансовим забезпеченням на КЕКВ 1160 "Комунальні послуги та енергоносії" неодноразово виникали проблеми з відключенням приміщень районних судів міста Києва від водопостачання, електропостачання та теплопостачання. Для вирішення цих питань ТУ ДСА в місті Києві проводилося коригування видатків у межах кошторисних призначень, завдяки чому було вчасно підключено приміщення районних судів столиці до теплопостачання.

Слід відзначити ТУ ДСА в Луганській області, яким для своєчасного реагування на проблемні питання у фінансуванні оплати енергоносіїв були підготовлені й направлені до ДСА України розрахунки щодо додаткового фінансування найбільш необхідних напрямків. У результаті цього ДСА України було внесено зміни до кошторису в частині перерозподілу коштів на суди Луганської області в сумі 830,0 тис. грн, що дало можливість у повному обсязі забезпечити потреби в коштах на енергоносії.

ТУ ДСА в Рівненській області встановлено електростанції в приміщеннях судів, розміщених у тих райцентрах, до яких не підведено газ. Для обліку спожитої електроенергії використовуються багатофункціональні електролічильники, що дає змогу максимально використовувати для опалення приміщення дешеву нічну електроенергію, економити бюджетні кошти для її оплати та створювати належні умови роботи для суддів, працівників апарату судів та учасників судового процесу.

Із метою повного та раціонального використання виділених бюджетних коштів ТУ ДСА у Вінницькій області на підставі змін, внесених до постанови Кабінету Міністрів України від 22.10.2008 р. № 943 "Про економію бюджетних коштів, передбачених для утримання органів державної влади та інших державних органів", було внесено зміни до річного плану закупівель товарів, робіт та послуг за державні кошти, що значно розширило можливості щодо напрямків забезпечення місцевих судів.

Водночас варто відзначити територіальні управління, котрі стовідсотково використали відкриті асигнування й при цьому не мають ні дебіторської, ні кредиторської заборгованості, а саме: ТУ ДСА у Волинській, Дніпропетровській, Житомирській, Закарпатській, Кіровоградській, Полтавській, Тернопільській та Хмельницькій областях.

Найгірше використали відкриті асигнування ТУ в Львівській обл. — 129 524 грн (10% від загальної суми невикористаних асигнувань), ТУ в Рівненській обл. — 247 867 грн (19%) та ТУ в Харківській обл. — 853 085 грн (64%). Найбільша сума невикористаних асигнувань по КЕКВ 1134 (оплата послуг) була по ТУ в Харківській обл. в сумі 848,4 тис. грн (89% від загальної суми та, в тому числі, 26% від річної суми відкритих асигнувань по даному коду). При цьому слід зазначити, що в ТУ Харківської області за наявності такої великої суми невикористаних асигнувань, залишилася непогашеною бюджетна кредиторська заборгованість 2008 року в сумі 58 788 грн по даному коду.

Поряд із цим необхідно підкреслити, що в силу своїх завдань та обов'язків ТУ ДСА у Волинській, Дніпропетровській, Закарпатській, Полтавській областях та місті Києві вдалося провести поточні ремонти приміщень місцевих загальних судів та пристосувати їх для умов здійснення судочинства.

Окремо слід звернути увагу на вирішення питання належного забезпечення судів приміщеннями. Так, у середньому кількість квадратних метрів загальної площі приміщень судів, що припадає на одного суддю, збільшилася з 117,99 кв. м до 118,02 кв. м. Найкращою є ситуація в судах Кіровоградської області — 146,2 кв. м. на одного суддю та Івано-Франківській області — 145,3 кв. м. на одного суддю, а найгірша — в місті Києві — 70 кв. м. на одного суддю.

Найкращий показник забезпечення судів належними приміщеннями мають Рівненська область 38,9% (7 судів із 18), Миколаївська — 29,2% (7 із 24), Чернівецька — 28,6 % (4 з 14), Херсонська — 27,3% (6 із 22), Черкаська — 26,1 % (6 із 23), Чернігівська — 25,0% (6 із 24).

На виконання наказу ДСА України від 25.08.2009 року № 97 "Про організацію роботи державної судової адміністрації та впорядкування звітної інформації щодо діяльності територіальних управлінь державної судової адміністрації" територіальними управліннями Державної судової адміністрації України складені звіти за підсумками роботи в 2010 році. В результаті проведеного аналізу звітних матеріалів слід відзначити ТУ ДСА в Івано-Франківській, Чернівецькій, Кіровоградській, Рівненській та Одеській областях, робота яких була найефективнішою.

Відтак, Державна судова адміністрація України постійно здійснює заходи, спрямовані на усунення перешкод, що виникають, ініціює необхідні зміни до законодавства та впровадження сучасних технологій, втілює раніше ухвалені плани з автоматизації судових процесів та модернізації технічної бази судової системи в цілому.

СУДОВА СТАТИСТИКА

Аналітична інформація щодо виконання державного бюджету за 2010 рік стосовно бюджетних програм, передбачених Державній судовій адміністрації України

Основна мета діяльності головного розпорядника бюджетних коштів
Основною метою Державної судової адміністрації України є забезпечення належних умов діяльності судів загальної юрисдикції (крім Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів), Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, органів суддівського самоврядування, інших установ судової системи.
Стратегічні цілі та завдання головного розпорядника бюджетних коштів
Створення умов для реального втілення принципу повного і незалежного правосуддя, забезпечення необхідних умов для підвищення кваліфікації суддів та працівників апаратів судів.

КПКВ	Назва бюджетної програми	Бюджетний запит (тис. грн.)		Кошторисні призначення на 2010 рік (тис. грн.)		Співвідношення кошторисних призначень та бюджетного запиту (%)		Профінансовані видатки (тис. грн.)		Співвідношення профінансованих видатків та кошторисних призначень (%)	
		загальний фонд	спеціальний фонд	загальний фонд	спеціальний фонд	загальний фонд	спеціальний фонд	загальний фонд	спеціальний фонд	загальний фонд	спеціальний фонд
0501010	Організаційне забезпечення діяльності судів та установ судової системи	135 372,7		37 501,1		27,7		37 500,8		100,0	
0501020	Здійснення правосуддя місцевими господарськими судами	368 194,1	33 820,0	189 051,5	41 208,1	51,3	121,8	188 657,1	41 208,1	99,8	100,0
0501030	Здійснення правосуддя Апеляційним судом України та апеляційними судами	1 267 533,3	5 715,0	424 923,2	18 843,5	33,5	329,7	424 894,0	13 124,2	100,0	69,6
0501040	Здійснення правосуддя місцевими судами	3 992 994,0	51 360,0	1 356 289,7	97 782,0	34,0	190,4	1 335 793,6	97 722,0	98,5	99,9
0501050	Здійснення правосуддя військовими судами	46 347,8		28 063,3		60,5		27 784,7		99,0	
0501080	Здійснення правосуддя апеляційними господарськими судами	186 929,9	4 180,0	112 071,1	8 533,2	60,0	204,1	111 952,4	8 533,2	99,9	100,0
0501100	Забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України			7 14,3	2 039,6			7 14,3	2 039,6	100,0	100,0
0501110	Підготовка осіб для зайняття посад професійних суддів, підвищення кваліфікації суддів та працівників апаратів судів Академією суддів України	49 513,3		4 829,3		9,8		4 829,3		100,0	
0501150	Виконання рішень судів на користь суддів	95 547,8		4 274,3		4,5		4 274,3		100,0	
0501160	Здійснення правосуддя апеляційними адміністративними судами	217 582,4	10,0	91 271,6	10,0	41,9	100,0	91 077,7		99,8	0,0
0501170	Здійснення правосуддя місцевими адміністративними судами	381 263,6	15,0	170 436,9	15,0	44,7	100,0	164 034,5		96,2	0,0
0501190	Створення автоматизованої системи документообігу у судах та забезпечення її функціонування	46 500,0				0,0					
0501200	Проведення санації будівель бюджетних установ Державної судової адміністрації, у тому числі розроблення проектно-кошторисної документації								1 500,0		100,0
0501210	Завершення реконструкції приміщення Харківського апеляційного господарського суду	1 806 286,0		15 600,0	5 000,0	0,9		15 150,0		97,1	0,0
0501820	Забезпечення судів належними приміщеннями										
0501840	Реконструкція з добудовою приміщення Шацького районного суду Волинської області				3 000,0				3 000,0		100,0
0501850	Капітальний ремонт будівлі Київського апеляційного господарського суду				3 000,0						0,0
Разом		8 594 064,9	95 100,0	2 435 026,3	180 931,4			2 406 662,7	167 127,1		

СУДОВА СТАТИСТИКА

СТАН ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ У 2010 РОЦІ

Антоніна ПОЛЩУК,
заступник начальника управління — начальник відділу судової статистики
Державної судової адміністрації України

Упродовж 2010 року до місцевих та апеляційних судів загальної юрисдикції надійшло 7,7 млн справ і матеріалів, що на 14,2 відсотка більше ніж за аналогічний період минулого року. Зростання відбулося внаслідок збільшення обсягу справ, що надходять до судів першої інстанції.

Динаміку та структуру надходження справ і матеріалів за видами судочинства в порівнянні з 2009 роком представлено в таблиці 1 та на діаграмах 1–4.

Дані таблиці свідчать про зміну темпів приросту адміністративних і цивільних справ. Майже в 4 рази зросла кількість справ, у яких судові рішення оскар-

жуються в порядку цивільного судочинства. Це зумовлено ухваленням низки законів щодо порядку розгляду спорів, пов'язаних із соціальними виплатами.

Таблиця 1

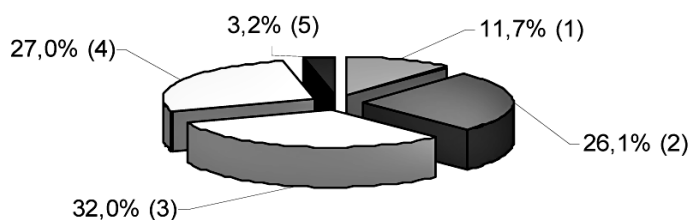
Надійшло		2009 рік	2010 рік	Динаміка, %
Перша інстанція	Справ і матеріалів кримінального судочинства	696422	714537	2,6
	Справ і матеріалів адміністративного судочинства	1554908	1931183	24,2
	Справ і матеріалів цивільного судочинства	1911269	2484503	30,0
	Справ і матеріалів про адміністративні правопорушення	1608730	1643432	2,2
	Справ і матеріалів господарського судочинства	193792	169749	-12,4
	Інших справ і матеріалів	1008	190	-81,2
	Усього	5965121	6943404	16,4

Апеляційна інстанція	Справ кримінального судочинства	50683	53434	5,4
	Справ адміністративного судочинства	554331	253097	-54,3
	Справ цивільного судочинства	112880	384794	240,9
	Справ господарського судочинства	42330	48056	13,5
	Справ про адміністративні правопорушення	20414	19876	-2,6
	Усього	780638	759257	-2,7
Усього (перша та апеляційна інстанції)		6746767	7702851	14,2

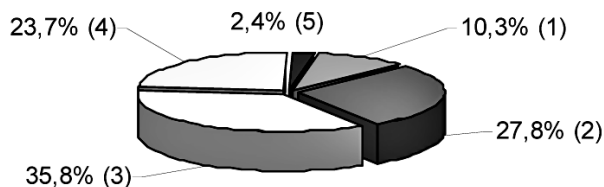
Діаграма 1—4

Структура справ і матеріалів (перша інстанція)
2009 рік

- Справ і матеріалів кримінального судочинства (1)
- Справ і матеріалів адміністративного судочинства (2)
- Справ і матеріалів цивільного судочинства (3)
- Справ і матеріалів про адміністративні правопорушення (4)
- Справ і матеріалів господарського судочинства (5)

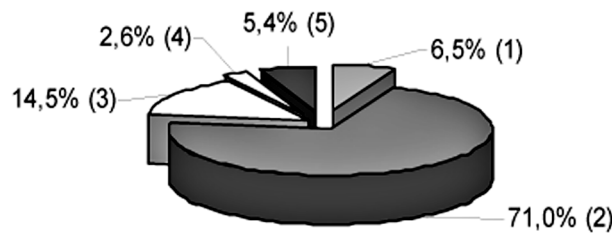
Структура справ і матеріалів (перша інстанція)
2010 рік

- справи і матеріали кримінального судочинства (1)
- справи і матеріали адміністративного судочинства (2)
- справи і матеріали цивільного судочинства (3)
- справи і матеріали про адміністративні правопорушення (4)
- справи і матеріали господарського судочинства (5)

Структура справ і матеріалів (апеляційна інстанція)

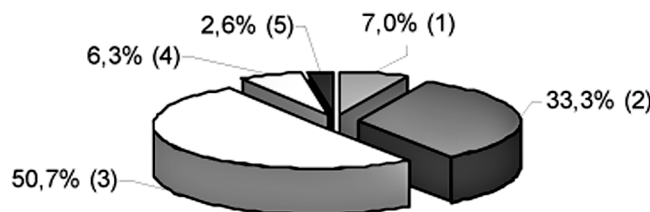
2009 рік

- Справ і матеріалів кримінального судочинства (1)
- Справ і матеріалів адміністративного судочинства (2)
- Справ і матеріалів цивільного судочинства (3)
- Справ про адміністративні правопорушення (4)
- Справ господарського судочинства (5)

Структура справ і матеріалів (апеляційна інстанція)

2010 рік

- справи і матеріали кримінального судочинства (1)
- справи і матеріали адміністративного судочинства (2)
- справи і матеріали цивільного судочинства (3)
- справи і матеріали про адміністративні правопорушення (4)
- справи і матеріали господарського судочинства (5)

Суттєво змінилася структура справ і матеріалів, що надійшли до судів загальної юрисдикції. Якщо раніше надходження матеріалів про адміністративні правопорушення становило майже 70 відсотків, то другий рік поспіль переважають справи цивільного й адміністративного судочинства. Їх доля в 2010 році складає, відповідно, 35,8 і 27,8 відсотка. Серед справ, що переглядаються в апеляційному порядку, ці категорії справ займають 84 відсотки.

Варто відзначити, що в першому півріччі спостерігалася значне зростання кількості судових рішень, що оскаржуються в апеляційному порядку. До апеляційних судів надійшло 478,3 тис. справ і матеріалів, що на 62,9 відсотка більше ніж у такому ж звітному періоді 2009 року. Апеляційний пере-

гляд судових рішень є важливою передумовою вдосконалення судочинства в Україні, а також захисту прав і законних інтересів учасників судового процесу.

За даними надходження справ і матеріалів, розраховується навантаження суддів. Оскільки збільшилося надходження, відповідно, зросло й навантаження. Навантаження розраховується на всю штатну чисельність суддів, а за умови наявності вакансій, фактичне навантаження є більшим. Загальна кількість суддів місцевих та апеляційних судів за штатом, у порівнянні з минулим роком, зросла на 36 (або 0,4%) суддів. У таблиці 2 представлено дані про середньомісячне надходження справ та штатну чисельність суддів.

Таблиця 2

Суди	2009	2010	Динаміка, %
середньомісячне надходження на одного суддю			
місцеві загальні (крім військових)	103,81	121,11	16,7
апеляційні загальні (крім військових)	10,81	25,56	136,4
окружні адміністративні	45,94	35,37	-23,0
апеляційні адміністративні	143,16	71,31	-50,2
господарські місцеві	38,20	35,79	-6,3
господарські апеляційні	11,09	12,59	13,5
кількість суддів за штатом			
місцеві загальні (крім військових)	4747	4813	1,4
апеляційні загальні (крім військових)	1713	1713	0
окружні адміністративні	672	672	0
апеляційні адміністративні	352	322	-9
господарські місцеві	677	677	0
господарські апеляційні	347	347	0
УСЬОГО	8508	8544	0,4

У 2010 році середньомісячне надходження на одного суддю місцевого загального суду становило 121,1 справи. У місцевих судів Донецької, Запорізької, Луганської, Дніпропетровської областей та міста Севастополя цей показник вищий за середній по Україні і складає, відповідно, 201,2; 164,8; 138,2; 137,7 і 137,3 справи. З найменшим навантаженням працювали судді місцевих судів Одеської — 80,3, Волинської — 86,5, Закарпатської — 87,2, Рівненської, Львівської і Чернівецької областей — 88 справ на одного суддю.

Середньомісячне надходження справ до суддів апеляційних загальних судів зросло більше ніж удвічі і становить 25,56 справи. Це зростання зумовлено змінами в законодавстві щодо підвідомчості справ, пов'язаних із соціальними виплатами, розгляд яких здійснювався в порядку цивільного судочинства.

Навантаження на суддів окружних адміністративних судів, у порівнянні з минулим роком, зменшилося на 23 відсотки й становить 35,4 справи. У Миколаївському окружному адміністративному суді, окружному адміністративному суді АР Крим та Сумському окружному адміністративному суді цей показник складає, відповідно, 51,9, 49,7 і 48,5 справи. Найменше навантаження в Івано-Франківському (18,6), Вінницькому (20,5), Волинському (20,8) окружних адміністративних судах.

Цього року щомісячно на одного суддю адміністративного апеляційного суду надійшло 71,3 справи або на 50,2 відсотка менше ніж минулого року. Серед апеляційних адміністративних судів навантаження є нерівномірним.

Середньомісячне навантаження в більшості місцевих господарських судів скоротилося і становить 35,8 справи. Проте в деяких судах, у порівнянні з попереднім аналогічним періодом, цей показник зріс і становить вище середнього показника по Україні: господарський суд м. Києва — 74,4; господарський суд Харківської області — 66,2, господарський суд Дніпропетровської області — 59 справ. Із найменшим навантаженням працювали судді місцевих господарських судів Хмельницької і Чернівецької областей — 13,2 і 14,7 справи на одного суддю. Середньомісячне надходження справ до суддів господарських апеляційних судів зросло й становить 12,6 справи.

Загалом у 2010 році місцевими та апеляційними судами загальної юрисдикції розглянуто 7,7 млн справ і матеріалів, що на 20,1 відсотка більше, порівняно з попереднім періодом.

Дані, представлені в таблиці 3, свідчать про відсоток розглянутих справ і матеріалів за видами судочинства від загальної їх кількості, що перебували в провадженні судів.

Таблиця 3

Найменування судів та видів судочинства	Перебувало в провадженні справ і матеріалів	Розглянуто справ і матеріалів	
		усього	Питома вага, % *
місцеві загальні суди	7051971	6367412	90,3
кримінального судочинства	749277	689568	92,0
адміністративного судочинства	1775597	1487596	83,8
цивільного судочинства	2858930	2547045	89,1
про адміністративні правопорушення	1667972	1643008	98,5
інших	195	195	100,0
апеляційні загальні суди	493982	410035	83,0
кримінального судочинства	76248	76016	99,7
цивільного судочинства	397242	314280	79,1
про адміністративні правопорушення	20492	19739	96,3
окружні адміністративні суди	322266	275427	85,5
апеляційні адміністративні суди	592859	407894	68,8
господарські місцеві суди	217762	175462	80,6
господарські апеляційні суди	54589	38766	71,0
Усього	8733429	7674996	87,9

* від загальної кількості справ, які перебували в провадженні.

Кримінальне судочинство

На розгляді загальних судів у 2010 році перебувало 233,1 тис. кримінальних справ (без урахування справ, повернутих у порядку статті 232 Кримінально-процесуального кодексу України (далі — КПК України), що на 2,1 відсотка більше ніж у минулому році (228,3 тис. справ).

Упродовж року закінчено провадженням 198,1 тис. справ, з них 164,7 тис. (83,1%) розглянуто з постановленням вироку; 21,9 тис. (11,1%) — із закриттям провадження (у 2009 році — 16,1%).

Зростання злочинів відбулося, в першу чергу, за рахунок збільшення кількості крадіжок. У 2009 році Верховна Рада України знизила мінімальну вартість майна, за крадіжку якого настає кримінальна відповідальність, з 907 гривень 50 копійок до 60 гривень 50 копійок. Парламент встановив,

що крадіжка майна вважається дрібною, якщо вартість такого майна не перевищує 0,2 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (60 гривень 50 копійок), за таку крадіжку передбачена адміністративна відповідальність, а за крадіжку майна, вартість якого перевищує зазначену суму, настає вже кримінальна відповідальність.

Структура кримінальних справ, що перебували на розгляді в судах, майже не змінилася. У структурі кримінальних справ, як і раніше, переважають злочини проти власності — 105,6 тис. справ, що становить 42,3 відсотка від загальної кількості справ. У 2009 році їх кількість складала третину або 80,3 тис. справ. Більша половина цих злочинів 70,6 тис. (або 28,3 % усіх кримінальних справ) — це крадіжки.

Значну кількість кримінальних справ, що перебували на розгляді судів, становлять справи про

злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення — 42,5 тис.

(17,0%), злочини проти життя та здоров'я особи — 19,5 тис. (7,8%). Темпи приросту кримінальних справ за видами злочинів подано в таблиці 4.

Таблиця 4

Види злочинів	Дин. (+)	Види злочинів	Дин. (-)
Злочини проти власності	31,5	Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян	-14,5
крадіжка	57,4	Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина	-13,1
шахрайство	12,3	Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту	-11,2
порушення авторського права і суміжних прав	28,8	Злочини проти громадського порядку та моральності	-8,9
ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів	22,6	хуліганство	-13,6
Злочини проти безпеки виробництва	21,6	Злочини проти довкілля	-7,5
торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини	20,5	Злочини проти життя та здоров'я особи (крім справ, що порушуються не інакше, як за скаргою потерпілого)	-7,1
використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів	19,6	Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення	-6,6
зловживання владою або службовим становищем	16,6	Ухилення від військової служби (усі види)	-2,6
одержання, давання, провокація хабара	12,8	Злочини проти громадської безпеки	-2,0
одержання хабара	15,6	Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації (усього)	-1,7
Злочини у сфері господарської діяльності	12,4	Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку	-0,7
Злочини проти встановленого порядку несення військової служби	10,9		
Злочини проти волі, честі та гідності особи	10,9		
привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем	10,6		
Злочини проти правосуддя	4,7		
Злочини у сфері службової діяльності	2,5		

За результатами судового розгляду кримінальних справ звільнено з-під варти із зали судового засідання майже 6 тис. осіб.

Під заставу звільнено судами 109 осіб (у 2009 році — 150 осіб). Із загальної суми застави, яка була внесена на депозит органу досудового слідства чи суду, на користь держави звернуто понад 90 тис. грн (у минулому році — 144,5 тис. грн) за невиконання обвинувачуваними та підсудними взятих на себе зобов'язань.

У звітному періоді за неявку в судові засідання оштрафовано 513 осіб на суму 124 тис. грн.

На 14 відсотків зросла кількість потерпілих. Потерпіло від злочинів 131,4 тис. фізичних осіб (у 2009 році — 115,3 тис. осіб). Основну частину становлять особи, яким завдано матеріальної та моральної шкоди — 107 тис. або 81,5 відсотка (у 2009 році — 88,7 тис. осіб, або 76,9 %). 20 тис. особам завдано шкоди здоров'ю, а 4,3 тис. чоловік загинуло, що майже на 600 осіб менше ніж за минулий рік. Серед потерпілих — 57 відсотків чоловіки, за віком 5 відсотків — особи до 18 років.

Сума матеріальних збитків та моральної шкоди, установлених судом за вироками, що набрали та не набрали законної сили в 2010 році, становить 1848,3 млн грн, у тому числі фізичним особам — 1029,3 млн грн.

Із порушенням строків досудового розгляду, встановлених статтею 241 КПК України, призначено 1,3 тис. (0,64%) кримінальних справ (у 2009 році — 1,6 тис. або 0,89%); з порушенням термінів, встановлених статтею 256 КПК України, — 3,4 тис. (1,7%) кримінальних справ (у 2009 році — 4,1 тис. або 2,26%).

На кінець звітного періоду залишилися нерозглянутими 51,6 тис. справ, або 20,7 відсотків від загального числа тих, що перебували в провадженні судів, з них 10,8 тис. (або 21%) справ не розглянуто в термін понад 6 місяців (без урахування справ із зупиненим провадженням). У 9,8 тис. кримінальних справ провадження зупинено, при цьому 84 відсотки з них — у зв'язку з розшуком підсудного.

У таблиці 5 представлено дані про кількість нерозглянутих у 2010 році кримінальних справ місцевими загальними судами.

Таблиця 5

Область (регіон)	Залишок нерозглянутих справ	%, питома вага *	Область (регіон)	Залишок нерозглянутих справ	%, питома вага *
м. Севастополь	1170	38,90	Запорізька	2321	17,96
Харківська	6304	32,66	Вінницька	1390	16,70
Одеська	3953	28,12	Хмельницька	998	16,52
Донецька	8012	26,85	Кіровоградська	976	16,50
Закарпатська	1280	26,42	Чернівецька	555	15,59
Житомирська	1549	22,54	Київська	1255	15,57
Дніпропетровська	4444	21,07	Луганська	2567	15,02
Рівненська	996	20,94	Черкаська	849	14,69
Херсонська	1638	20,87	Сумська	878	14,52
І.-Франківська	972	20,48	Тернопільська	406	13,24
Львівська	1741	20,38	Волинська	376	10,25
м. Київ	2431	20,25	АР Крим	1083	9,94
Миколаївська	1439	19,05	Чернігівська	440	9,32
Полтавська	1422	18,47	Україна		20,7

* % від кількості справ, що перебували на розгляді.

Зберігається тенденція зростання кількості справ щодо вирішення питання про звільнення осіб від кримінальної відповідальності. Так, на розгляді в судах у 2010 році перебувало 150,6 тис. справ (у 2009 році — 129,6 тис.). З них розглянуто 146,2 тис. справ та звільнено від кримінальної відповідальності 6,6 тис. осіб (у минулому році — 10,2 тис. осіб). Слід зазначити, що майже 143 тис. справ, які перебували на розгляді, — це справи про вирішення питання про звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності щодо невстановленої особи.

У порівнянні з минулим роком спостерігається покращення якості розгляду кримінальних справ місцевими судами. В апеляційному порядку скасовано й змінено вироки, винесені судами першої інстанції, стосовно 10,7 тис. осіб, що становить 5,62 відсотка від загального числа, стосовно яких вони винесені (2009 рік — 5,98%).

Найбільше скасовано й змінено судових рішень у кримінальних справах, винесених місцевими судами міста Севастополя (стосовно 10,6 відсотка осіб, відносно яких винесено судові рішення), Закарпатської області (9,05%), міста Києва (8,7%). Основними причинами скасування вироків були істотне порушення кримінально-процесуального закону та односторонність або неповнота дізнання, досудового чи судового слідства.

За вироками, що набрали законної сили у звітному періоді, засуджено 168,8 тис. осіб (2009 рік — 146,4 тис. осіб). У **таблиці 6** представлено дані про кількість засуджених осіб та коефіцієнт судимості (кількість засуджених осіб на певній адміністративно-територіальній одиниці з розрахунку на 10 тис. осіб населення, яке мешкає на тій самій території) в розрізі регіонів.

Таблиця 6

№ з/п	Регіон	Кількість засуджених осіб	№ з/п	Регіон	Коефіцієнт судимості
1	Донецька обл.	20306	1	Луганська обл.	55,0
2	Дніпропетровська обл.	14902	2	Запорізька обл.	53,6
3	Луганська обл.	12706	3	Херсонська обл.	48,9
4	Запорізька обл.	9708	4	Миколаївська обл.	47,3
5	Харківська обл.	8625	5	Кіровоградська обл.	45,9
6	Одеська обл.	8275	6	Донецька обл.	45,5
7	АР Крим	8203	7	Дніпропетровська обл.	44,4
8	м. Київ	6451	8	Сумська обл.	42,7
9	Вінницька обл.	6115	9	АР Крим	41,7
10	Львівська обл.	5691	10	Чернігівська обл.	39,6
11	Миколаївська обл.	5621	11	м. Севастополь	37,2
12	Херсонська обл.	5345	12	Вінницька обл.	37,0
13	Сумська обл.	5008	13	Житомирська обл.	36,7
14	Київська обл.	4811	14	Україна	36,7
15	Полтавська обл.	4746	15	Хмельницька обл.	34,7
16	Житомирська обл.	4722	16	Одеська обл.	34,6
17	Кіровоградська обл.	4675	17	Черкаська обл.	33,7
18	Хмельницька обл.	4626	18	Волинська обл.	32,2
19	Чернігівська обл.	4389	19	Полтавська обл.	31,6
20	Черкаська обл.	4367	20	Харківська обл.	31,1
21	Івано-Франківська обл.	3399	21	Рівненська обл.	29,0
22	Рівненська обл.	3344	22	Київська обл.	27,9
23	Волинська обл.	3334	23	Івано-Франківська обл.	24,6
24	Закарпатська обл.	2916	24	Чернівецька обл.	23,8
25	Тернопільська обл.	2492	25	Закарпатська обл.	23,4
26	Чернівецька обл.	2149	26	м. Київ	23,2
27	м. Севастополь	1415	27	Тернопільська обл.	22,9
28	Україна *	168774	28	Львівська обл.	22,3

* у тому числі 433 особи засуджено військовими судами

Переважаюча частина засуджених — це працездатні особи, які на час вчинення злочину не працювали та не навчалися. Щорічно їх кількість зростає. Так у 2010 році засуджено майже 115 тис. осіб або 68,1 відсотка від усіх засуджених (у 2009 році — 98,9 тис. осіб або 67,5%). Мають не зняту й непогашену судимість — 41,5 тис. осіб (у 2009 році — 30,2 тис. осіб).

Половина засуджених (86,6 тис. осіб) — це молоді люди віком від 14 до 30 років. Майже кожний четвертий засуджений вчинив злочин у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння (засуджено 45,9 тис. таких осіб).

Зростає кількість засуджених жінок. У 2010 році їх засуджено 22,1 тис. Серед засуджених осіб кількість жінок становить 13,1 відсотка. У 2009 році було засуджено 18,5 тис. осіб жіночої

статі, а їх частка становила 12,7 відсотка засуджених.

Зросла й кількість засуджених осіб, які вчинили злочини в неповнолітньому віці — 10,9 тис. Їх питома вага у загальній кількості засуджених — 6,4 відсотка (у 2009 році — 5,8%). У віці від 14 до 16 років вчинили злочин майже 3 тис. неповнолітніх, що становить 27,5 відсотка від усієї цієї категорії засуджених (у 2009 році — 33,6%).

Упродовж 2010 року судами закрито провадження у справах щодо 21,9 тис. осіб або 11,4 відсотка (2009 рік — 17,4%) від загальної кількості осіб, стосовно яких судові рішення набрали законної сили.

Основні види покарання, які за вироками, що набрали законної сили в 2010 році, в порівнянні з 2009 роком, наведено в **таблиці 7**.

Таблиця 7

Види покарання	2009		2010		Динаміка
	Абс.	Питома вага, %*	Абс.	Питома вага %*	%
Б	1	2	3	4	6
Штраф	21487	14,68	25095	14,87	16,79
Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю	16	0,01	36	0,02	125,00
Громадські роботи	7746	5,29	11187	6,63	44,42
Виправні роботи	1052	0,72	1108	0,66	5,32
Службові обмеження для військовослужбовців	118	0,08	88	0,05	-25,42
Арешт	4512	3,08	5902	3,50	30,81
Обмеження волі	3603	2,46	3596	2,13	-0,19
Позбавлення волі	35500	24,25	40819	24,19	14,98
Довічне позбавлення волі	96	0,07	101	0,06	5,21
Звільнено від покарання — усього, у тому числі:	72218	49,33	80767	47,86	11,84
з випробуванням	70523	48,18	79955	47,37	13,37
внаслідок акта амністії	1230	0,84	280	0,17	-77,24
з інших підстав	465	0,32	532	0,32	14,41

* % питома вага до засуджених осіб за усі види злочинів.

Цивільне судочинство

Справи і матеріали, які розглядаються в порядку цивільного судочинства становлять третину усіх справ, що розглядаються місцевими судами. У 2010 році в провадженні судів перебувало

2858,3 тис. позовних заяв, заяв, скарг, подань, клопотань. Це майже на 30 відсотків більше, в порівнянні з 2009 роком. Структуру й результати розгляду цивільних справ і матеріалів представлено в **таблиці 8**.

Таблиця 8

Найменування показників	Знаходилося на розгляді справ та матеріалів, тис.	Питома вага від числа загальної кількості справ, що розглядаються в порядку цивільного судочинства, %	Розглянуто справ і матеріалів, тис.		
			усього	із ухваленням рішення	із задоволенням позову (заяви)
Б	1	2	3	4	5
Справи наказного провадження	474,3	16,59	459,9		420,1
Позовне провадження. Позовні заяви і справи	2150,8	75,25	1882,0	1677,1	1224,2
Окреме провадження. Заяви і справи	98,7	3,45	89,3	79,3	68,0
Інші справи і матеріали, що розглядаються в порядку цивільного судочинства	134,4	4,70	123,0	102,0	75,3

Загальна кількість цивільних справ, які розглядаються в наказному провадженні, зросла, але кількість заяв про скасування судового наказу скоротилася на 9 відсотків. Так, у 2010 році в провадженні судів перебувало 474,3 тис. справ про видачу та скасування судового наказу, що на 14,2 відсотка більше ніж у минулому році. Загальна кількість виданих судових наказів становить 399,4 тис., або 91,4 відсотка від кількості розглянутих справ. Скасовано 20,6 тис. судових наказів, що становить 5,2 відсотка (у 2009 році — 6,5%) всіх виданих судових наказів.

Упродовж звітної періоду в місцевих загальних судах у провадженні перебувало: 10,9 тис. заяв про забезпечення доказів позову, які надійшли до суду до подання позовної заяви; 67,5 тис. клопотань, заяв, подань у порядку виконання судових рішень; 11,3 тис. скарг на дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби; 28,6 тис. заяв про перегляд заочного рішення; 1,1 тис. клопотань про визнання та виконання на території України рішень іноземних судів; 7,9 тис. судових доручень.

Кількість розглянутих справ становить 2554,2 тис., або 89,4 відсотка від загальної кількості справ цивільного судочинства, які перебували на розгляді. Із задоволенням позову (заяви) розглянуто 1787,6 тис. справ.

У 2010 році серед розглянутих цивільних справ позовного провадження переважну більшість становили справи щодо соціального захисту (30,4%), спори, що виникають із договорів (28,6%), із сімейних правовідносин (17,3%), із житлових правовідносин (5,6%), спори про право власності та інші речові права (5,1%), а серед справ окремого провадження — справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення.

Із порушенням процесуальних строків, встановлених Цивільним процесуальним кодексом України (далі — ЦПК України), розглянуто 9,14 відсотка цивільних справ і матеріалів (у 2009 році таких справ було 9,46 відсотка). Найбільшу кількість справ із порушенням строків, встановлених ЦПК України, розглянуто місцевими загальними судами Сумської області (26,6%), міст Севастополя (22%) та Києва (21%), Автономної Республіки Крим (19,5%).

На кінець звітної періоду залишилися нерозглянутими 248,4 тис. цивільних справ позовного та окремого провадження, або 12,4 відсотка від усіх справ, що перебували в провадженні упродовж 2010 року.

Кількісні показники щодо нерозглянутих цивільних справ позовного та окремого провадження представлено в таблиці 9.

Таблиця 9

Область (регіон)	Залишок нероз- глянутих справ	%, питома вага *	Область (регіон)	Залишок нероз- глянутих справ	%, питома вага *
м. Севастополь	7161	33,60	Черкаська	4300	10,31
Дніпропетровська	39429	28,49	Хмельницька	4471	10,10
Одеська	21706	25,53	Волинська	2287	9,40
м. Київ	19917	21,97	Чернівецька	1862	9,23
І.-Франківська	6735	19,40	Запорізька	10727	8,98
Житомирська	8512	19,18	Луганська	12220	8,59
Львівська	8659	16,44	Сумська	4316	8,14
Закарпатська	4412	15,82	Кіровоградська	4640	7,98
Миколаївська	6890	15,79	Київська	6286	7,92
Рівненська	4793	14,93	Вінницька	3482	7,87
АР Крим	10295	13,84	Чернігівська	2192	5,89
Харківська	18014	13,32	Тернопільська	1487	5,43
Херсонська	4441	11,77	Донецька	19882	4,84
Полтавська	9275	10,98	Усього	248391	12,39

* % від числа справ, що перебували на розгляді.

Слід зазначити, що майже 64 тис. справ, або 28,3 відсотка (у 2009 році — 26%) усіх нерозглянутих цивільних справ позовного та окремого провадження не знайшли свого вирішення в судах більше 3 місяців (без урахування справ, провадження в яких зупинено).

Найбільший відсоток нерозглянутих справ у термін понад 3 місяці (без урахування справ, провадження в яких зупинено) на кінець звітного періоду зафіксовано в місцевих загальних судах міста Києва (54,9%), Сумської області (53,6%), Автономної Республіки Крим (43,8%).

У 2010 році до апеляційних судів надійшло 384,2 тис. справ, з них 253,5 тис. справ, пов'язаних із соціальними виплатами. Як свідчать дані судової статистики, найбільша кількість справ за апеляційними скаргами надійшла до Апеляційного суду Донецької області — 57,5 тис. справ. Залишок нерозглянутих у загальних апеляційних судах цивільних справ на початок 2010 року становив 11,8 тис. справ. На кінець року їх кількість зросла у 7 разів і становила 85,7 тис. справ.

Якість розгляду цивільних справ місцевими загальними судами, в порівнянні з минулим звітним періодом, покращилася. За наслідками розгляду апеляційних скарг залишено без змін 125,3 тис. рішень та ухвал судів першої інстанції, що становить 87 відсотків від загальної кількості переглянутих рішень та ухвал (у 2009 році — відповідно, 41,4 тис. і 50%).

Кількість рішень місцевих загальних судів, скасованих або змінених в апеляційному порядку упродовж звітного періоду, склала 39,7 тис., або 2,84 відсотка від загальної кількості рішень, ухвалених судами першої інстанції за цей же період (у 2009 році — 27,3 тис., або 2,98%). Найбільше скасовано та змінено рішень, які ухвалювалися місцевими загальними судами Херсонської (8,29%), Рівненської (8,15%) та Миколаївської (7,62%) областей.

Кількість ухвал місцевих загальних судів, скасованих або змінених в апеляційному порядку упродовж звітного періоду, склала 15 тис., або 2,06 відсотка від загальної кількості ухвал, постановлених судами першої інстанції за цей же період (2009 рік — 2,67%).

Адміністративне судочинство

У провадженні місцевих загальних та окружних адміністративних судів у 2010 році перебувало 1919 тис. адміністративних справ, що на 26,8 відсотка більше, в порівнянні з минулим роком (1514 тис. справ). Графічно динаміку та структуру цих справ представлено в таблиці 10.

Переважна частина цих справ, а саме — 85 відсотків, перебувала в провадженні місцевих загальних судів.

СУДОВА СТАТИСТИКА

Таблиця 10

№ з/п	Найменування показників	Знаходилося в провадженні загальних судів адміністративних справ						Знаходилося в провадженні окружних адміністративних судів справ					
		2009	питома вага, %*	2010	питома вага, %*	4	5	2009	питома вага, %*	2010	питома вага, %*	4	5
А	Б	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	
1	Спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його дій або бездіяльності, рішень (правових актів індивідуальної дії), (крім пов'язаних із виборчим процесом або процесом референдуму)	1159463	99,08	1590936	97,45	37,21		168796	49,14	70693	24,69	-58,12	
2	Спори за зверненнями суб'єкта владних повноважень	7897	0,67	4824	0,30	-38,91		168604	49,08	206039	71,97	22,20	
3	Спори з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби	2071	0,18	960	0,06	-53,65		4943	1,44	5715	2,00	15,62	
4	Спори щодо правовідносин, пов'язаних із виборчим процесом чи процесом референдуму	215	0,02	35108	2,15	16229,30		110	0,03	2524	0,88	2194,55	
5	Інші категорії адміністративних справ	578	0,05	697	0,04	20,59		1081	0,31	1316	0,46	21,74	
6	УСЬОГО	1170224	x	1632525	x	39,51		343534	x	286287	x	-16,66	

Зберігається тенденція приросту спорів фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його дій або бездіяльності, рішень (правових актів індивідуальної дії), а також спорів за зверненнями суб'єкта владних повноважень.

Серед адміністративних справ, що перебували в провадженні місцевих загальних судів найбільшу кількість становлять справи про спори фізичних та юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його дій або бездіяльності, рішень щодо правових актів індивідуальної дії (97,5%). Так, щодо оскарження дій або бездіяльності, рішень Пенсійного фонду України та його управлінь надійшло 1184 тис. справ, у тому числі щодо призначення та перерахунку пенсій дітям війни — 1045 тис. справ (або 88,2 %).

У структурі адміністративних справ, які розглядають окружні адміністративні суди, переважають справи двох категорій: спори за зверненнями суб'єкта владних повноважень — майже 72 відсотки (у 2009 році — 49,08%) та спори фізичних та юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його дій або бездіяльності, рішень щодо правових актів індивідуальної дії — 24,7 відсотка (у 2009 році — 49,14%).

2010 рік — це рік в якому український народ обирав свого Президента та депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів. У період виборчої кампанії з виборів Президента України до місцевих загальних, окружних та апеляційних адміністративних судів по першій інстанції надійшло

33,8 тис. позовних заяв, під час місцевих — 6,7 тис. заяв.

Слід зазначити, що переважна більшість позовних заяв, які надійшли під час виборів Президента України, — це заяви щодо уточнення списку виборців — 32,4 тис. (95,8 %). Проте в період місцевих виборів переважали заяви щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності виборчих комісій, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування — 4,1 тис. позовів або 61 відсоток.

Під час цих виборів своїм правом на судовий захист скористалися 35,6 тис. виборців. Також 835 заяв надійшло від кандидатів на пост Президента України та їх довірених осіб, 137 заяв — від партій та їх блоків, 1,4 тис. — від кандидатів у депутати та їх довірених осіб, 736 — від кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови, 1,3 тис. — від місцевої організації партії та 344 заяви — від виборчих комісій.

Незважаючи на великий обсяг розглянутих справ (1629 тис.), з порушенням строків, встановлених Кодексом адміністративного судочинства України (далі — КАС України), розглянуто 169,5 тис. справ або 10,4 відсотка. Проте в деяких регіонах цей відсоток є вищим.

На кінець звітної періоду залишилися нерозглянутими 289,5 тис. адміністративних справ або майже кожна сьома від усіх, що перебували на розгляді упродовж 2010 року. Дані про кількість нерозглянутих адміністративних справ на кінець року та їх частку від числа справ, що перебували в провадженні місцевих загальних та окружних адміністративних судів, представлено в таблиці 11.

Загальні місцеві суди	Справ	Питома вага.%	Окружні адміністративні суди	Справ	Питома вага.%
м. Севастополь	4521	26,64	Закарпатська обл.	1597	25,69
Київська обл.	23584	26,20	Херсонська обл.	2403	23,06
м. Київ	5669	25,86	АР Крим	4275	22,70
Дніпропетровська обл.	20130	24,51	Львівська обл.	2629	20,83
І.-Франківська обл.	11954	23,01	Одеська обл.	3354	20,68
Миколаївська обл.	6186	20,83	Дніпропетровська обл.	4428	19,78
Одеська обл.	4167	20,27	м. Київ	4518	19,47
Харківська обл.	19925	20,02	Чернівецька обл.	564	16,17
Житомирська обл.	6968	19,02	Київська обл.	1525	15,76
АР Крим	16336	18,83	Рівненська обл.	1145	15,54
Полтавська обл.	13138	18,43	Україна	43576	15,22
Кіровоградська обл.	11874	17,20	Миколаївська обл.	1422	15,15
Україна	245910	15,06	Житомирська обл.	1834	14,97
Волинська обл.	3419	14,69	Запорізька обл.	1498	14,69
Херсонська обл.	4549	14,27	Харківська обл.	2599	14,65
Рівненська обл.	2001	13,18	Кіровоградська обл.	793	14,64

Чернігівська обл.	5169	12,98
Запорізька обл.	13355	11,76
Донецька обл.	38074	10,89
Черкаська обл.	5225	10,87
Хмельницька обл.	4500	10,05
Тернопільська обл.	4695	9,88
Вінницька обл.	3804	9,76
Чернівецька обл.	911	9,04
Луганська обл.	8045	8,80
Львівська обл.	1843	8,78
Закарпатська обл.	1227	7,76
Сумська обл.	4641	7,13

Луганська обл.	1375	12,38
Полтавська обл.	950	12,32
Вінницька обл.	560	10,88
Черкаська обл.	702	10,01
Волинська обл.	318	9,46
І.-Франківська обл.	462	9,43
м. Севастополь обл.	374	9,43
Сумська обл.	858	9,15
Донецька обл.	2301	7,90
Хмельницька обл.	578	6,56
Тернопільська обл.	278	6,42
Чернігівська обл.	236	3,91

Упродовж 2010 року в **апеляційних адміністративних судах** перебувало в провадженні 592,5 тис. справ (у 2009 році — 627,9 тис.) за апеляційними скаргами на рішення місцевих загальних, господарських та окружних адміністративних судів. Загальна кількість справ, апеляційне провадження в яких закінчено, становить 311,6 тис. Із задоволенням апеляційної скарги розглянуто 115,2 тис. справ або 37 відсотків (у минулому році — 69,8 тис. справ або 28,4%).

За наслідками розгляду апеляційних скарг було змінено та скасовано постанов (ухвал) місцевих

загальних судів 86,4 тис. (4,4 тис.) або 6,6 (2,5%) відсотка від загального числа ухвалених судових рішень. У минулому році їх кількість становила, відповідно, 5,3 і 1,9 відсотка.

Також знизилася якість розгляду адміністративних справ окружними адміністративними судами. Кількість постанов (ухвал), скасованих або змінених в апеляційному порядку упродовж 2010 року, склала 20,8 тис. (3 тис.) або 10,3 (4,1) відсотка від загального числа судових рішень, ухвалених у першій інстанції за цей же період (2009 року — 5% і 1,8 %).

Господарське судочинство

Місцевими господарськими судами у 2010 році розглянуто 137,3 тис. господарських справ, що на 6,11 відсотка менше, у порівнянні з 2009 роком, з них з ухваленням рішення розглянуто 112,6 тис., у тому числі 78,8 відсотка із задоволенням позову.

У структурі розглянутих справ переважають справи щодо майнових спорів про виконання господарських договорів, їх частка становить 68 відсотків (93,2 тис. справ). За результатами розгляду справ сума коштів, присуджених до стягнення, складає 62,7 відсотка від суми заявлених коштів та 57,9 відсотка заявлених санкцій. Серед загальної кількості майнових спорів більша половина (64%)

— спори щодо розрахунків за продукцію, товари та послуги.

Загальна кількість справ про відновлення платоспроможності боржників або визнання їх банкрутами продовжує скорочуватися. Так, упродовж року закінчено провадженням 10,6 тис. справ (у 2009 році — 11,8 тис. справ). Винесено постанов про визнання банкрутом — 8,2 тис. справ.

Залишилися нерозглянутими 41 тис. справ, або кожна четверта справа, що перебувала в провадженні місцевих господарських судів (178,3 тис. справ). **Таблиця 12** ілюструє дані щодо кількості нерозглянутих справ у розрізі місцевих господарських судів.

Таблиця 12

Область (регіон)	Залишок нерозглянутих справ	%, питома вага *	Область (регіон)	Залишок нерозглянутих справ	%, питома вага *
Житомирська	1 017	29,56	Херсонська	875	22,45
Київська	1 792	29,11	Сумська	918	22,25
Чернівецька	590	27,73	Одеська	1 816	21,95
АР Крим	2 440	27,28	Харківська	2 980	21,71
Кіровоградська	594	24,61	Миколаївська	894	21,43

м. Київ	8 421	24,37	м. Севастополь	515	21,24
Дніпропетровська	3 576	24,32	Закарпатська	550	21,18
Полтавська	1 126	24,2	І.-Франківська	578	19,64
Черкаська	888	24,12	Чернігівська	588	19,39
Хмельницька	832	23,82	Тернопільська	488	19,36
Вінницька	815	23,78	Луганська	1 084	18,11
Львівська	1 923	23,11	Рівненська	557	18,02
Донецька	3 465	23,07	Запорізька	1 198	16,28
Україна	41004	23,00	Волинська	484	15,01

Апеляційними господарськими судами переглянуто 38,4 тис. справ, що становить майже 28 відсотків (у 2009 році — 21,9%) від кількості справ, розглянутих з постановленням рішення місцевими судами.

Якість розглянутих місцевими господарськими судами справ погіршилася. У 10,8 тис. справах (7,9%) судові рішення змінено або скасовано. У минулому цей показник становив 6,7 відсотка. Найбільше змінено та скасовано рішень, які ухвалювалися місцевими господарськими судами Київської (10,96%), Херсонської (10,29%) та Миколаївської (10,16%) областей.

Справи і матеріали про адміністративні правопорушення

У 2010 році надійшло на розгляд 1643,4 тис. справ і матеріалів про адміністративні правопорушення, що лише на 2,2 відсотка більше, в порівнянні з аналогічним періодом (2009 рік — 1608,7 тис.). До адміністративної відповідальності притягнуто 1296,5 тис. осіб. Оштрафовано 957,4 тис. осіб на 441,4 млн грн. Слід зазначити, що 37,5 відсотка цієї суми сплачено в добровільному порядку.

Другим розповсюдженим видом адміністративного стягнення, яке застосовується судами, є громадські роботи. До громадських робіт залучено 140,7 тис. осіб (у 2009 році — 127,3 тис. осіб).

Кількість осіб, до яких застосовано адміністративний арешт, — 66,5 тис. (у 2009 році — 82,9 тис. осіб). Число осіб, яких попереджено, становить 42 тисячі.

Адміністративні стягнення (основне й додаткове) у вигляді конфіскації предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, застосовано до 55,7 тис. правопорушників.

Позбавлено права за керування транспортними засобами або суднами у стані сп'яніння (стаття 130 КУпАП) — 62,6 тис. осіб, що становить 87,9 відсотка (у 2009 році — 90,3%) від загальної кількості осіб, позбавлених спеціального права.

Продовжує зростати кількість правопорушень, учинених неповнолітніми. У цьому звітному періоді застосовувалися заходи впливу, передбачені статтею 24-1 КУпАП, до 30,3 тис. неповнолітніх осіб, тоді як у

2009 році таких осіб було 19,3 тис., а в 2008 році — 10,5 тис.

Стосовно третини неповнолітніх (10,1 тис. осіб) розглянуто справи за статтею 178 КУпАП щодо розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях або поява в громадських місцях у п'яному вигляді. Майже 3 тис. осіб проживали без паспорта (стаття 197). Близько 2 тис. осіб здійснили дрібне хуліганство. Керували транспортними засобами у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння — 2,8 тис. осіб.

Серед справ про адміністративні правопорушення, що розглядалися місцевими судами, справи про порушення Правил дорожнього руху становлять майже 40 відсотків. У 2010 році розглянуто з винесенням постанов — 611 тис. справ, на 533,4 тис. осіб накладено адміністративне стягнення.

Серед адміністративних правопорушень, що кваліфікуються як посягання на громадський порядок і громадську безпеку, найбільш поширеними є вчинення насильства в сім'ї або невиконання захисного припису (стаття 173-2 КУаАП) та дрібне хуліганство (стаття 173 КУпАП). У 2010 році за ці правопорушення було притягнуто до адміністративної відповідальності — 96,4 та 71,8 тис. осіб (у 2009 році — 92,8 та 87,7 тис. осіб).

Через вчинення правопорушень завдано матеріальних збитків на суму 4865,8 тис. грн, добровільно відшкодовано лише 771,8 тис. грн (15,9 %) від загальної суми завданих збитків.

За результатами розгляду справ про адміністративні правопорушення вилучено 205 одиниць вогнепальної зброї, 616 одиниць бойових припасів, оплатно вилучено цінностей на суму 42,2 тис. грн, конфісковано товарів і цінностей на суму 24 млн 885 тис. грн, іншої валюти в еквівалентному вираженні на суму 2 млн 159 тис. гривень.

Слід відзначити, що до апеляційних загальних судів надійшло 21,9 тис. апеляційних скарг та протестів прокурорів на постанови місцевих загальних судів у справах про адміністративні правопорушення (за минулий рік — 22,8 тис.), з них 14 тис. (або 64%) скарг і протестів щодо порушення правил дорожнього руху. Усього розглянуто 15,1 тис. постанов місцевих загальних судів, з яких кількість скасованих і змінених становить 8,6 тисяч.

У 2010 році в місцевих судах перебувало 6,1 тис. справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, їх кількість, у порівнянні з минулим роком, майже не змінилася.

Адміністративні стягнення за вчинення корупційних діянь накладено на 4,4 тис. осіб або 80 відсотків (у 2009 році — 75,4%). І саме доля справ, у яких накладено адміністративне стягнення, зберігає тенденцію до зростання. Серед суб'єктів корупційних діянь: майже 50 відсотків — посадові особи місцевого самоврядування (72,5 % — голови сільської, селищної, міської, районної та обласної рад); 34,1 відсотка — державні службовці.

Що ж до якості розгляду справ про адміністративні правопорушення на виконання Закону України "Про боротьбу з корупцією", то з розглянутих у 2010 році зазначених справ стосовно 752 осіб скасовано та

змінено постанов місцевих загальних судів щодо 421 особи або 56 % від кількості переглянутих за апеляцією справ цієї категорії. У 2009 році даний показник становив 59,5 відсотка.

У 2010 році за рішеннями місцевих та апеляційних судів загальної юрисдикції присуджено до стягнення та сплачено заявниками добровільно 758 млн 892 тис. грн судового збору (державного мита), що на 45 млн 459 тис. грн або 6,4 відсотка більше ніж у 2009 році (713 млн 433 тис. грн).

Сума судового збору, не сплачена внаслідок звільнення від сплати відповідно до чинного законодавства, становила 15 млн 278 тис. грн (у 2009 році — 13 млн 105 тис. грн), у тому числі у справах адміністративного судочинства — 8 млн 997 тис. гривень.

Відповідно до судових рішень підлягає поверненню заявникам 16 млн 076 тис. грн судового збору.

КОНФЕРЕНЦІЇ

ВІДБУЛАСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ СУДОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

21 січня 2011 року пройшла перша конференція Української асоціації сприяння розвитку судового адміністрування.

У роботі конференції взяли участь Голова Державної судової адміністрації України Руслан Кирилюк, голова Ради суддів загальних судів, суддя Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, член правління асоціації Павло Гвоздик, суддя Авдіївського міського суду Донецької області, голова правління Української асоціації сприяння розвитку судового адміністрування Олена Панченко, керівник проекту USAID "Україна: верховенство права" Девід М.Вон, міжнародний експерт з питань реформування судової системи Еді Фракассіні, представники цієї асоціації.

Учасники конференції проаналізували діяльність асоціації за попередній період та обговорили плани на майбутнє. Зокрема, йшлося про навчальні програми Української асоціації сприяння розвитку судового адміністрування й дистанційне навчання.

Голова Державної судової адміністрації України Руслан Кирилюк відзначив, що робота щодо поліпшення адміністрування в суді є головним завданням асоціації й це тісно пов'язано з діяльністю ДСА України. "Важливим для нас і надзвичайно перспективним є продовження започаткованого проектом Європейського Союзу і Ради Європи

"Прозорість та ефективність судової системи України: компонент державної служби" процесу дистанційного навчання, курси з якого вестимуться на веб-сайті асоціації. Отож із допомогою наших партнерів, — як громадських організацій, так і міжнародних проектів, котрі з нами співпрацюють, сподіваємося реалізувати всі заплановані інновації та покращити діяльність судової системи", — наголосив Руслан Кирилюк.

Також учасники конференції обговорили подальші напрямки діяльності асоціації.

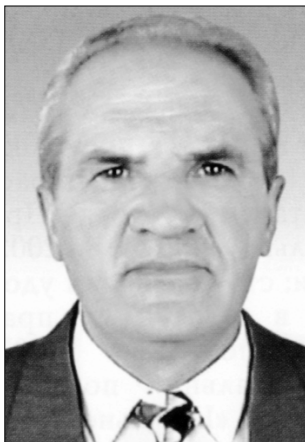
Для довідки:

Українську асоціацію сприяння розвитку судового адміністрування створено в грудні 2009 року спільними зусиллями ініціативної групи, керівників апаратів судів та працівників судової системи.

Вона має на меті об'єднання активних та ініціативних людей, які прагнуть до впровадження нових методів судового адміністрування та управління людськими ресурсами.

За підтримки керівництва Державної судової адміністрації України та проекту USAID "Україна: верховенство права" асоціація активно включилася в просування навчальних ініціатив і досліджень у сфері управління персоналом та стандартів роботи ефективного суду.

СУДДІВСЬКА ОСВІТА

СУДДЯМИ МАЮТЬ БУТИ ОСВІЧЕНІ ТА ІНТЕЛІГЕНТНІ ЛЮДИ

Василь МАЛЯРЕНКО,

Голова Верховного Суду України у відставці, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, ректор Національної школи суддів України

Стаття 81 Закону "Про судоустрій і статус суддів" передбачає створення державної установи зі спеціальним статусом — Національної школи суддів України, що забезпечуватиме підготовку висококваліфікованих кадрів для судової системи та здійснюватиме науково-дослідну діяльність. Кілька місяців тому її ректором призначили шановану в суддівській спільноті людину — доктора юридичних наук, професора, члена-кореспондента Національної академії правових наук України, колишнього Голову Верховного Суду України Василя МАЛЯРЕНКА, який і розповів про те, як відбувається процес створення нового навчального закладу.

Держава знову робить крок назад...

— Василю Тимофійовичу, поясніть, будь ласка, яким повинен бути навчальний заклад для суддів?

— Національна школа суддів України — це нова інституція, яку потрібно збудувати. Оскільки до цього моменту при Міністерстві юстиції, а потім і при Державній судовій адміністрації діяла Академія суддів, яка за своєю суттю не входила ні в яке порівняння з існуючими в інших правничих структурах, зокрема, в прокуратурі, СБУ, міліції та адвокатурі, науковими установами та державними навчальними закладами. Фактично можна говорити про те, що в судовій системі ігнорувалося питання спеціальної підготовки суддів. Чомусь у нас вважалося, що міліціонера, прокурора, адвоката треба готувати, а от суддею міг працювати будь-який юрист. Але це — хибна, невірна думка. Суддів необхідно навчати так само, як і фахівців з інших правничих спеціальностей. Адже суддівська діяльність є дуже специфічною за своєю суттю, яка потребує попередньої підготовки та постійного підвищення професійного рівня із поповненням необхідного багажу знань. Цей факт нарешті визнала держава й почала створювати спеціальну школу, в якій

би мали змогу навчатися кандидати в судді, що мають вищу юридичну освіту, відповідний стаж роботи та вік, встановлений Конституцією України й Законом "Про судоустрій і статус суддів". У ній вони мають пройти спеціальну теоретичну та практичну підготовку. Але не все так вийшло, як хотілося. Оскільки тільки-но закон набрав чинності, як уже з'явилися до нього зміни, які полягають у тому, щоб відібрати в Національній школі суддів функції зі спеціальної підготовки суддівського корпусу, залишивши за нею лише її організацію.

— У чому ж полягає ця організація?

— На жаль, поки що цього ніхто не знає, адже ні в законі, ні в підзаконних нормативних актах така норма не розшифровується. Попри це відповідний законопроект, який передбачає внесення зазначених змін до Закону "Про судоустрій і статус суддів", пройшовши у Верховній Раді перше читання, очікує свого остаточного прийняття.

Разом із тим незмінною залишається норма про 6-місячний термін підготовки професійного судді. Хоча не відомо, в яких навчальних закладах має здійснюватися це навчання, та яким чином? Якщо у ВНЗ, то не виключено, що воно відбувати-

меться лише у вигляді теоретичного "нашпиговування" знаннями майбутніх кандидатів у судді.

— **Чи здатна така система підготувати професійного суддю?**

— На мій погляд, скільки не готуй людину теоретично, не вдасться отримати такого високого результату, як від навчання на практиці. Фактично це те саме, що теоретично навчати грати у футбол, розказуючи, куди і під яким кутом треба забивати м'яч у ворота, із якою швидкістю бігати. Однак поки гравець сам не вийде на поле стадіону й не почне тренуватися, з нього не вийде справжнього футболіста. Коротше кажучи, можна безкінечно вчитися, засвоюючи теоретичну інформацію, однак важко за таких умов стати справжнім фахівцем у тій чи іншій професії. Тому мені стає сумно від того, що держава знову робить крок назад, забираючи функцію навчання суддів у спеціальної школи. Адже сама ідея її створення містить багато позитивних моментів.

— **Яких саме?**

Перш за все, важливим є те, що кандидат у судді буде не стільки теоретично оволодівати знаннями, скільки почне їх реалізовувати на практиці. Адже він повинен вчитися проводити судовий процес, застосовуючи процесуальні норми, розв'язувати правові задачі, писати судові рішення з багатьох категорій справ. Лише в такий спосіб суддя зможе навчитися працювати. Якщо ж цю функцію відберуть у школи суддів, то такі завдання, скоріш за все, почнуть виконувати вищі навчальні заклади, яким буде важко підготувати справжнього фахівця в галузі судочинства, послуговуючись лише методами теоретичної підготовки.

Для навчання суддів потрібен науково-дослідний центр

— **У чому ж полягає перевага саме Національної школи суддів у справі підготовки служителів Феміди?**

— Перш за все в тому, що в ній викладатимуть не теоретики, а знані практикуючі судді з великим досвідом роботи та бездоганною професійною репутацією. Більше того, законом передбачається, що до першочергових завдань Національної школи суддів України належатиме й здійснення підвищення кваліфікації діючих суддів, обраних на 5-річний термін або безстроково, а також голів судів або їх заступників та працівників апарату, які повинні оволодіти необхідною практикою судового адміністрування.

Хоча я проти того, щоб заглиблюватися лише в теорію судочинства. Адже суддя повинен мати широкий кругозір, глибокі знання не тільки з права, а й з історії, культури, літератури, музики та економіки. На мій погляд, важко собі сьогодні уявити

служителя Феміди, який би не знав, наприклад, що таке ВВП, або не мав поняття, як і з чого складається бюджет. Відтак, я вважаю, що під час проведення курсів підвищення кваліфікації суддям потрібно читати лекції значно ширшого плану задля збагачення їхнього кругозору. Адже суддями мають бути освічені та інтелігентні люди. При цьому слід окремо працювати над розв'язанням проблемних питань, які виникають у суддівському корпусі під час розгляду конкретних справ. Задля їх визначення Національна школа суддів повинна регулярно проводити опитування, дослідження та анкетування суддів, готуючи для них відповідні роз'яснення.

— **Яке місце в школі суддів відводиться науковій діяльності?**

— У всіх правоохоронних структурах — міліції, службі безпеки, прокуратурі працюють науково-дослідні центри, а от у судовій системі цього немає. На мій погляд, для того, щоб зрозуміти явище, якийсь процес у судочинстві, його слід детально вивчити з точки зору науки. Тому в системі Національної школи суддів України має працювати науково-дослідний центр з особливими фахівцями в галузі правосуддя та вченими-практиками, які не лише досліджуватимуть відповідні явища та проблеми, а й надаватимуть свої рекомендації.

Національна школа суддів України поки що бездомна

— **І все ж таки, на якій стадії сьогодні знаходиться процес створення Національної школи суддів?**

— Законом передбачено її відкриття на базі Академії суддів, якої де-юре вже не існує. Тому що 17 січня 2011 року Президентом України виданий Указ про визнання таким, що втратив чинність, Указ від 2002 року про створення Академії суддів. Відтак, немає правового підґрунтя для її існування, але вона де-факто працює. Оскільки для остаточного припинення діяльності необхідно провести низку заходів зі скасування державної реєстрації цього закладу, зняття з обліку з різних держфондів (пенсійного, соціального страхування тощо). Водночас проводиться робота з її приєднання, згідно зі статтею 106 Цивільного кодексу України, до Національної школи суддів. Це дає можливість не переглядати всі документи (договори та рішення) Академії суддів, а автоматично використовувати їх новоствореним навчальним закладом.

— **Як просувається робота із затвердження необхідної для відкриття цього закладу документації?**

— На сьогодні ми маємо затверджений статут Національної школи суддів України, яка зареєстрована в Печерській райдержадміністрації та взята на

облік в усіх держфондах, а також виготовлену печатку. Крім того, вже встигли розробити структуру школи й очікуємо погодження із Вищою кваліфікаційною комісією суддів України. Після чого візьмемося за розробку штатного розпису. Із його затвердженням почнемо набирати працівників, адже в Кабінеті Міністрів сьогодні на завершальному етапі перебуває розробка положень про заробітну плату та соціальні гарантії. Також напрацьовані програми проведення занять. Тобто ведеться потужний процес, спрямований на те, щоб Національна школа суддів України запрацювала.

Проблемним залишається лише питанням розміщення цього навчального закладу, що знаходиться в Києві за адресою вул. Механізаторів, 9. Адже там проводився капітальний ремонт, який на 20 — 25% залишився незавершеним. На те, щоб довести його до кінця, необхідно близько 12 млн грн. Однак держава поки що їх не виділила. Сподіваємося, що найближчим часом цю проблему вдасться врегулювати й Національна школа суддів України розпочне навчання.

*Розмовляла
Олександра ТИМОЩУК*

СЕМІНАРИ

ВІДБУВСЯ СЕМІНАР "ДОКАЗИ І ДОКАЗУВАННЯ У ЗЛОЧИНАХ, СКОЄНИХ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ"

3 березня 2011 року в рамках використання інструменту інституційної розбудови ТАІЕХ відбувся семінар "Докази і доказування у злочинах, скоєних із використанням інтернет-технологій", організований Національною школою суддів України. У семінарі взяли участь понад 50 суддів із різних регіонів України. З доповідями на ньому виступили європейські та українські експерти.

Центральною темою обговорення стало таке відносно молоде явище, як "кіберзлочинність". Аналіз цього явища засвідчив, що існує цілий спектр невирішених питань, і це, напевно, пов'язано зі стихійним розвитком кіберпростору, з ап'орною неможливістю його контролю. Оскільки комп'ютерна злочинність носить яскраво виражений транснаціональний характер, то й боротися з нею необхідно на глобальному рівні. Саме тому найболючішим питанням сьогодні залишається організація ефективної протидії кіберзлочинності. Її ядром має стати системна міждержавна взаємодія на рівні органів (інститутів), уповноважених вести боротьбу зі злочинцями, що використовують новітні інформаційно-телекомунікаційні технології.

Експерти у своїх доповідях звертали особливу увагу на електронні докази, тобто сліди протиправної дії (дані, інформація), що існують у кіберпросторі,

зафіксовані на матеріальних носіях. Такі докази можуть бути знищені кіберзлочинцем з метою приховування своєї кримінальної діяльності, саме тому надзвичайно важливого значення набувають швидке реагування й оперативна протидія, що стають неможливими за відсутності відповідних зв'язків, належної організації міждержавної взаємодії.

Незважаючи на велику кількість невирішених питань у сфері протидії кіберзлочинності, необхідно зазначити, що в Україні ця проблема привертає увагу окремих дослідників протягом останніх десятиліть. Створені та діють окремі державні інституції, зокрема в лабораторії судових досліджень комп'ютерних та комунікаційних систем Київського науково-дослідного інституту судових експертиз сьогодні здійснюються майже всі відомі експертизи комп'ютерних і комунікаційних систем.

ОФІЦІЙНО

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної судової адміністрації України
від 5 квітня 2011 р. № 82**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ТЕРИТОРІАЛЬНІ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ
СУДОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ УКРАЇНИ**

ОФІЦІЙНО

1. Територіальні управління Державної судової адміністрації України (далі — територіальні управління) утворюються в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі і входять до системи органів Державної судової адміністрації України (далі — ДСА України).

2. Територіальні управління є територіальними органами ДСА України та їй підпорядковуються.

3. Територіальні управління у своїй діяльності керуються Конституцією і законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, рішеннями з'їзду суддів України та Ради суддів України, Положенням про ДСА України, наказами ДСА України, рішеннями колегії ДСА України, іншими нормативно-правовими актами та цим Положенням.

4. Основним завданням територіальних управлінь є організаційне забезпечення діяльності місцевих судів, з метою створення належних умов для їх функціонування, суддів та забезпечення роботи суддівського самоврядування.

5. Територіальні управління відповідно до покладеного на них завдання:

1) забезпечують належні умови діяльності місцевих судів;

2) забезпечують у взаємодії з органами суддівського самоврядування, судами, правоохоронними органами незалежність, недоторканність і безпеку суддів місцевих судів;

3) забезпечують організацію роботи щодо надання матеріалів для формування пропозицій до проекту закону про Державний бюджет України відповідно до потреб місцевих судів;

4) узагальнюють потреби місцевих судів у матеріально-технічному забезпеченні та здійснюють його відповідно до бюджетних асигнувань;

5) організовують та фінансують будівництво й ремонт будинків та приміщень місцевих судів, їх

технічне оснащення та укладають відповідні договори, відповідно до вимог законодавства;

6) організовують комп'ютеризацію місцевих судів для здійснення судочинства, діловодства, інформаційно-нормативного забезпечення судової діяльності та забезпечення функціонування автоматизованої системи документообігу в судах;

7) забезпечують місцеві суди необхідними технічними засобами фіксування судового процесу в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на фінансування відповідних судів;

8) забезпечують місцеві суди та суддів цих судів символами судової влади (Державний Прапор України, зображення Державного Герба України), мантиями та суддівськими нагрудними знаками;

9) організовують роботу з ведення судової статистики, діловодства та архіву у місцевих судах;

10) контролюють стан діловодства, тобто процеси, що забезпечують документування управлінської інформації і організацію роботи із службовими документами;

11) здійснюють у межах своєї компетенції соціальне забезпечення суддів, у тому числі суддів у відставці, а також працівників апарату місцевих судів;

12) беруть участь у межах своєї компетенції у здійсненні заходів щодо забезпечення медичного обслуговування і санаторно-курортного лікування суддів місцевих судів, працівників апарату місцевих судів та працівників територіальних управлінь, а також у забезпеченні суддів місцевих судів службовим житлом;

13) здійснюють виплати, передбачені законодавством народним засідателям у межах бюджетних асигнувань;

14) вживають заходів щодо створення належних умов для здійснення суддівського самоврядування;

15) взаємодіють з апеляційними судами з метою вдосконалення організаційного забезпечення діяльності місцевих судів;

16) взаємодіють з відповідними органами та установами, в тому числі інших держав, з метою вдосконалення організаційного забезпечення діяльності місцевих судів;

17) організують роботу служби судових розпорядників у місцевих судах;

18) координують діяльність керівників апарату місцевих судів, вивчають практику організації діяльності цих судів, розробляють і вносять у встановленому порядку пропозиції щодо її вдосконалення;

19) вивчають кадрові питання апарату місцевих судів, прогнозують у межах своїх повноважень потребу у спеціалістах, вносять пропозиції щодо замовлення на підготовку відповідних спеціалістів;

20) забезпечують необхідні умови для підвищення кваліфікації працівників апарату місцевих судів, беруть участь у створенні системи підвищення кваліфікації;

21) надають методичну та практичну допомогу з питань організації обліково-статистичної роботи, діловодства, архіву, розгляду звернень громадян та проходження державної служби в апараті місцевого суду;

22) забезпечують проходження навчальної практики в місцевих судах;

23) беруть участь в організації роботи зі створення бібліотек місцевих судів та формуванні їх фондів;

24) здійснюють відповідно до законодавства ефективне використання та збереження об'єктів державної власності;

25) здійснюють розгляд звернень громадян з питань, що належать до їх компетенції, виявляють причини і умови, що породжують скарги громадян, та вживають заходів до їх усунення;

26) беруть участь у роботі з удосконалення законодавства, в розробці проектів нормативно-правових актів;

27) забезпечують здійснення представництва у встановленому законодавством порядку інтересів ДСА України в судах, органах державної влади, на підприємствах, в установах, організаціях, ведуть претензійно-позовну роботу;

28) здійснюють інші повноваження, визначені законом.

6. Територіальні управління мають право:

1) одержувати від судів, органів суддівського самоврядування, інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств та організацій усіх форм власності, а також громадян та їх об'єднань, необхідну інформацію, документи, матеріали, необхідні для виконання покладених на них завдань;

2) вживати заходів щодо контролю за станом діловодства, діяльністю служби судових розпоряд-

ників, станом та наявністю матеріальних цінностей, які обліковуються у місцевих судах;

3) за результатами контрольних заходів ініціювати питання про усунення виявлених порушень та притягнення до відповідальності осіб, які допустили порушення.

7. Територіальне управління очолює начальник, який призначається на посаду і звільняється з посади Головою ДСА України.

Начальник територіального управління не має права суміщати свою службову діяльність з іншою роботою, крім викладацької, наукової і творчої діяльності у позаробочий час, входити до складу керівного органу чи наглядової ради господарської організації, що має на меті отримання прибутку.

Начальник територіального управління несе персональну відповідальність за виконання покладених на територіальне управління завдань.

Заступника начальника територіального управління призначає на посаду та звільняє з посади Голова ДСА України.

Посадові особи територіального управління є державними службовцями.

8. Начальник територіального управління:

1) керує діяльністю територіального управління;

2) організовує роботу територіального управління та визначає функції заступника начальника та керівників структурних підрозділів, службові обов'язки працівників територіального управління;

3) представляє територіальне управління в органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, на державних підприємствах, в установах та організаціях з питань, що належать до компетенції управління;

4) у межах компетенції видає накази та контролює їх виконання;

5) подає Голові ДСА України на затвердження структуру і штатний розпис територіального управління;

6) призначає на посади за результатами проведеного територіальним управлінням конкурсного відбору відповідно до законодавства про державну службу та звільняє з посад працівників територіального управління;

7) за поданням голови місцевого суду призначає на посаду керівника апарату місцевого суду, заступника керівника апарату місцевого суду та звільняє їх з посади;

8) за поданням голови місцевого суду застосовує до керівників апарату суду, їх заступників заохочення або накладає дисциплінарні стягнення відповідно до закону;

9) присвоює керівнику апарату місцевого суду, його заступнику ранги державного службовця відповідно до законодавства про державну службу;

10) затверджує за погодженням з головою місцевого суду структуру та штатну чисельність апарату місцевого суду, в межах видатків на утримання відповідного суду;

11) вносить подання Голові ДСА України про присвоєння рангів державного службовця працівникам територіального управління;

12) затверджує положення про структурні підрозділи територіального управління;

13) звітує Голові ДСА України про діяльність територіального управління;

14) здійснює інші передбачені законом повноваження.

9. Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції територіального управління, обговорення найважливіших напрямків організації діяльності місцевих судів у територіальному управлінні утворюється колегія, склад якої затверджується начальником територіального управління.

До складу колегії входять начальник територіального управління (голова колегії), його заступник, інші посадові особи територіального управління, а також керівники апаратів місцевих судів, яких визначає начальник територіального управління.

До складу колегії в установленому порядку (за згодою) можуть бути включені судді (в тому числі ті, які займають адміністративні посади) відповідних місцевих та апеляційних судів, працівники органів державної влади, місцевого самоврядування, члени громадських організацій та інші особи.

Рішення колегії вводяться в дію наказами начальника територіального управління.

10. Територіальне управління є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, самостійний баланс і рахунки в установах Державного казначейства України та банках.

ЗАКОНОТВОРЕННЯ

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ З ПИТАНЬ ПРАВОСУДДЯ ПІДТРИМАВ ПРОЕКТ ЗАКОНУ УКРАЇНИ "ПРО СУДОВИЙ ЗБІР"

16 лютого 2011 року відбулося засідання Комітету Верховної Ради з питань правосуддя, під час якого було обговорено проект Закону України "Про судовий збір" та рекомендовано Верховній Раді України за результатами розгляду цього законопроекту у першому читанні прийняти його за основу.

Проектом закону, зокрема, пропонується визначити ставки судового збору у відповідних співвідношеннях мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня календарного року до ціни позову у фіксованому розмірі з урахуванням економічних змін у державі. Передбачається також, що всі ці кошти в повному обсязі будуть зараховуватися до спеціального фонду Державного бюджету України й спрямовуватимуться на забезпечення здійснення правосуддя, зміцнення матеріально-технічної бази судів, включаючи створення та забезпечення функціонування Єдиної судової інформаційної системи, веб-порталу судової влади, комп'ютерних локальних мереж, сучасних систем фіксування судового процесу, придбання та обслуговування комп'ютерної й копіювально-розмножувальної техніки, впровадження електронного цифрового підпису та інше.

Законопроект, регламентує правові засади справляння судового збору та визначає саме поняття судового збору, платників та об'єкти справляння судового збору, розміри ставок, встановлює пільги щодо сплати судового збору, порядок сплати та повернення судового збору, підстави відстро-

чення та розстрочення сплати судового збору, зменшення його розміру або звільнення від його сплати, спрямування судового збору.

Додамо, що відповідний законопроект був підготовлений і поданий народними депутатами України Ю.Мірошніченком, В.Пилипенком, В.Писаренком (реєстраційний №7530 від 30 грудня 2010 року).

ВІТАЄМО!

Василя Вікторовича БІЛИКА

— начальника Територіального управління Державної судової адміністрації України у Вінницькій області, заслуженого юриста України й нашого багаторічного автора з успішним захистом дисертації на тему «Поняття і категорії бюджетного права» та здобуттям наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Зичимо добра, удачі й нових здобутків, зокрема й на теренах правових наук.

РЕГІОН

СПІЛЬНІ ДІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ДСА УКРАЇНИ В МІСТІ КИЄВІ ТА СТОЛИЧНОЇ ВЛАДИ ДАЮТЬ КОНКРЕТНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Петро ПОДОЛЯН,
начальник територіального управління ДСА України в м. Києві

Підсумки Міської програми сприяння в забезпеченні діяльності судів загальної юрисдикції та інших судових органів у місті Києві на 2008 – 2010 роки "Столичним судам – європейський рівень".

Пріоритетним напрямком діяльності судів є забезпечення доступності правосуддя для кожної особи в порядку, встановленому Конституцією та законами України. Відповідно до своїх завдань суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує захист прав і свобод людини і громадянина, прав та законних інтересів юридичних осіб, інтересів суспільства й держави. На реалізацію своїх функцій, заходів щодо створення належних умов діяльності судів та для підвищення ефективності їх діяльності, покращення забезпеченості приміщеннями місцевих районних судів загальної юрисдикції, які знаходяться на території столиці України, Територіальним управлінням Державної судової адміністрації в м. Києві, відповідно до своїх повноважень, спільно з Київською міською державною адміністрацією було розроблено програму, яка б дозволила поліпшити забезпеченість районних судів міста, що, в свою чергу, покращить стан правосуддя. Врешті рішенням VI сесії V скликання Київради було затверджено Міську програму сприяння в забезпеченні діяльності судів загальної юрисдикції та інших судових органів у місті Києві на 2008–2010 роки "Столичним судам – європейський рівень".

Мета програми – створення в столиці України належних умов для здійснення судочинства, формування високої правосвідомості і правової культури в населення та покращення доступу до суду всіх верств громадян. Основі її завдання були

спрямовані на створення оптимальних умов для якісного, швидкого, незалежного, неупередженого і компетентного судочинства та реалізацію державної політики, пов'язаної зі створенням належних умов для функціонування судів і роботи суддів. Виконання програми дало б змогу забезпечити суди належними приміщеннями, які б повністю відповідали вимогам для здійснення судочинства, тобто створити нормальні умови для їх функціонування, захисту ними прав і свобод людини і громадянина, утвердження принципу верховенства права, а також становлення України як демократичної та правової держави.

Нагадаю, що згадана Міська програма "Столичним судам – європейський рівень" була прийнята у 2003 році та діяла протягом останніх 8 років. Зараз же хочеться підбити деякі її підсумки за останні 3 роки – з того моменту, як програму продовжено на 2008 – 2010 роки. Зокрема, заходи, спрямовані на реалізацію програмних завдань у 2008 році, дали змогу покращити матеріально-технічну базу районних судів м. Києва та провести необхідні ремонти в приміщеннях, однак, на жаль, не дозволили в повному обсязі вирішити проблему створення належних умов для здійснення правосуддя. Протягом наступного, 2009 року, в зв'язку з економічною кризою та майже відсутністю фінансування з державного бюджету коштів було недостатньо не лише на покращення умов розміщення судів, а й на закупівлю поштових марок, паперу, CD-дисків, обліко-

РЕГІОН

вих карток, журналів тощо. В зв'язку з обмеженням фінансовим забезпеченням видатків із загального фонду державного бюджету виникла необхідність у коштах для забезпечення районних судів м. Києва офісною технікою, меблями, поштовими марками для відправлення кореспонденції. У тому ж році на виконання Міської програми сприяння в забезпеченні діяльності судів загальної юрисдикції та інших судових органів у м. Києві на 2008 — 2010 роки "Столичним судам — європейський рівень" Київською міськдержадміністрацією було виділено і перераховано кошти (як субвенція) лише для Печерського районного суду м. Києва — на поточний та капітальний ремонт.

Доводиться констатувати, що період із 2008 по 2009 роки був відзначений вкрай незадовільною ситуацією щодо забезпечення судів у зв'язку з економічною кризою в країні. Протягом 2010-го ситуація значно покращилася — відповідно до Міської програми було виділено кошти для районних судів м. Києва. За ці кошти було, зокрема, придбано 116 одиниць комп'ютерної техніки, 74 одиниці засобів фіксації судового процесу, 12 багатофункціональних пристроїв, обладнання для міні-АТС, проведено ремонт і придбано запчастини до комп'ютерної та офісної техніки. Це дало змогу почати впровадження автоматизованої системи документообігу загальних судів, як того вимагає Закон України "Про судоустрій і статус судів". Також за рахунок Міської програми фінансуються інші суди столиці, такі, як: Окружний адміністративний суд м. Києва, Господарський суд м. Києва, Київський апеляційний адміністративний суд, Київський апеляційний господарський суд та Апеляційний суд м. Києва.

Термін Міської програми сприяння в забезпеченні діяльності судів загальної юрисдикції та інших судових органів у місті Києві "Столичним судам — європейський рівень" на 2008—2010 роки сплинув. Однак, на жаль, не всі заходи програми вдалося реалізувати. Одне з найбільш болючих питань — забезпечення судів належними приміщеннями не вирішено до цього часу.

Хоча саме завдяки Київській міській державній адміністрації та на виконання заходів Міської програми рішенням VI сесії VI скликання Київської міської ради № 217/5029 від 4 листопада 2010 року було вирішено питання про передачу приміщень у будинках №19-А та № 19-Б по вулиці Великій Житомирській для розміщення Шевченківського районного суду м. Києва — з метою забезпечення умов для його ефективної роботи. На даний час приміщення потребує великих коштів на капітальний ремонт для нормального функціонування. Тож проблема залишається.

Також нерозв'язаними залишилися низка питань, вирішення яких покладено на органи місцевої влади. Серед них такі важливі, як забезпечення суддів житлом, відведення землі для будівництва приміщень судів, виділення місць у гуртожитках для працівників апаратів судів та територіального управління тощо.

Для вирішення ряду вищевказаних та інших проблем Територіальним управлінням Державної судової адміністрації України в м. Києві спільно із судами загальної юрисдикції столиці та управлінням з питань правоохоронної роботи, запобігання та протидії корупції Київської міської державної адміністрації був розроблений проект нової Міської цільової програми сприяння в забезпеченні діяльності судів загальної юрисдикції та інших судових органів у м. Києві на 2011—2015 роки "Столичним судам — європейський рівень". На даний час проект перебуває на стадії погодження в комісіях Київської ради для винесення на розгляд та затвердження програми на черговій сесії Київської міської ради у встановленому порядку.

Підбиваючи підсумки попередньої Міської програми сприяння в забезпеченні діяльності судів загальної юрисдикції та інших судових органів у місті Києві на 2008—2010 роки "Столичним судам — європейський рівень", хочеться зазначити, що саме завдяки спільним зусиллям, порозумінню та підтримці з боку керівництва міської влади та Київської Територіального управління Державної судової адміністрації в м. Києві вдалося виконати великий обсяг роботи задля вирішення цих складних проблем, підвищення ефективності діяльності районних судів міста, від яких залежить захист прав киян і якісне здійснення судочинства, котре в правовій європейській державі повинно відбуватися на належному рівні.

РЕГІОН

ВІДКРИВСЯ НОВИЙ СУД

Розпочав свою процесуальну діяльність Житомирський апеляційний адміністративний суд. На урочистому відкритті були присутні голова Державної судової адміністрації України Руслан Кирилюк, голова Житомирської обласної державної адміністрації Сергій Рижук, голова облради Йосип Запаловський, голова Вищого адміністративного суду України Олександр Пасенюк, заступник голови ВАСУ Дмитро Ліпський, голова Ради суддів адміністративних судів України, член Вищої ради юстиції Микола Кобилянський, начальник Територіального управління ДСА України в Житомирській області Василь Морей, представники органів місцевої влади.

Під час урочистого відкриття голова ВАСУ Олександр Пасенюк побажав суддям Житомирського апеляційного адміністративного суду невичерпної професійної насаги для захисту прав та свобод громадян, а також плідних результатів у здійсненні правосуддя.

Нагадаємо, що згідно з Указом Президента України від 16.11.2004 № 1417/2004 (із змінами та доповненнями) у Житомирському апеляційному адміністративному суді повинно працювати 38 суддів. На сьогодні суддівський корпус налічує десять суддів.

Рішенням Вищої ради юстиції від 20.12.2010 № 18 головою Житомирського апеляційного адміністративного суду призначено Катерину Сергіївну Франовську. Повноваження суду поширюються на Житомирську та Рівненську області.

Це — дев'ятий апеляційний адміністративний суд, що здійснюватиме процесуальну діяльність. Як відомо, 15 грудня 2010 року розпочав процесуальну діяльність Вінницький апеляційний адміністративний суд, який згідно з рішенням Вищої ради юстиції від 20.12.2010 № 18 очолив Віталій Миколайович Кузьмишин. Повноваження Вінницького апеляційного адмінсуду поширюються на Вінницьку, Хмельницьку, Чернівецьку області. Нині у суді працює 15 суддів, а згідно з Указом Президента України від 16.11.2004 № 1417/2004 (із змінами та доповненнями) повний склад суддів повинен становити 42 особи.

Додамо, що на сьогодні всього в Україні функціонує дев'ять апеляційних і двадцять сім окружних адміністративних судів (у кожному обласному центрі, містах Києві та Севастополі та в Автономній Республіці Крим).

РЕГІОН

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

**ЗАСІДАННЯ КЕРІВНОГО КОМІТЕТУ СПІЛЬНОЇ
ПРОГРАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ І РАДИ ЄВРОПИ
"ПРОЗОРІСТЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ СУДОВОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ"**

18 січня 2011 року відбулося засідання Керівного комітету Спільної програми Європейського Союзу і Ради Європи "Прозорість та ефективність судової системи України".

У роботі Керівного комітету взяли участь представник Генерального секретаря Ради Європи з координації програм співробітництва в Україні Аке Петерсон, координатор проектів з питань юстиції та внутрішніх справ Європейського Союзу в Україні Андрій Співак, голова Комісії із зміцнення демократії та утвердження верховенства права Сергій Головатий, голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України Ігор Самсін, голова Державної судової адміністрації України Руслан Кирилюк, керівник Спільної програми Європейського Союзу і Ради Європи "Прозорість та ефективність судової системи України" Оскар Аларкон, інші представники Спільної програми, представники бенефіціарів та реципієнтів.

Під час засідання Керівного комітету було проаналізовано заходи, реалізація яких передбачалася

Спільною програмою у 2010-му, та які відбудуться в першому півріччі 2011 року. Представник Генерального секретаря Ради Європи з координації програм співробітництва в Україні Аке Петерсон охарактеризував напрямки, що потребують подальшої уваги, зокрема, щодо продовження судової реформи.

Голова Комісії із зміцнення демократії та утвердження верховенства права Сергій Головатий та голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України Ігор Самсін означили проблемні питання, що існують у проведенні судової реформи, а також зупинилися на проблемах добору кадрів та підвищення кваліфікації суддів.

Окрім того, під час засідання Керівного комітету Спільної програми були представлені заходи, заплановані робочим планом до червня 2011 року.

КАДРОВА ПОЛІТИКА В СУДІ

15 – 17 лютого 2011 року за підтримки Проекту USAID "Україна: верховенство права" та за сприяння Державної судової адміністрації України відбувся навчальний семінар для керівників апаратів та кадрових служб судів на тему: "Кадрова політика в суді".

Організатором та модератором семінару стала Українська асоціація сприяння розвитку судового адміністрування. В семінарі взяли участь близько тридцяти керівників апаратів та кадрових служб судів м. Києва та Київської області.

Метою тренінгу було ознайомлення з передовим досвідом управління судовими кадрами, сприяння підвищенню авторитету судової влади, обізнаності та довіри громадськості до апарату судів і судової влади в цілому.

Під час участі в навчальному тренінгу його учасники ознайомилися з формувати новими

підходами до роботи з кадрами в системі ефективного судового адміністрування, вчилися ефективно добирати та орієнтувати працівників, попереджувати та вирішувати проблеми, що можуть виникати в трудовому колективі, визначати базові чинники ефективності роботи окремого працівника та цілого структурного підрозділу, знаходити можливість мотивування співробітників суду навіть в умовах збільшення навантаження, недостатньої кількості працівників, браку коштів, організаційних проблем, мислити та діяти стратегічно.

ОЦІНКА ЯКОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУДУ

16 лютого 2011 року в рамках Проекту USAID "Україна: верховенство права" відбулося чергове засідання робочої групи з оцінки якості функціонування суду.

У засіданні також узяв участь міжнародний експерт із Нідерландів Пім Альбертс, який поділився досвідом оцінювання діяльності судів у цій країні.

Учасники засідання обговорили та затвердили методологію оцінювання діяльності суду, було схвалено графік та порядок реалізації пілотного проекту, а також підготовлено інформацію про початок його реалізації в судах України.

До переліку пілотних судів включено: Вінницький окружний адміністративний суд, Апеляційний суд Івано-Франківської області, Апеляційний суд Харківської області, Чорнобайвський районний суд Черкаської області, Господарський суд Дніпропетровської області, Одеський апеляційний господарський суд.

ТРЕНІНГ ДЛЯ СУДДІВ-ВИКЛАДАЧІВ ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

2 березня 2011 року в Державній судовій адміністрації України відбувся тренінг для суддів-викладачів щодо запровадження дистанційного навчання. Заняття проводив експерт проекту Твіннінг "Підтримка Академії суддів України" Томас Зальфельнер, суддя регіонального суду м. Лінц (Австрія).

Розкриваючи загальні організаційно-теоретичні засади запровадження дистанційного навчання, австрійський експерт зазначив, що електронне навчання не зможе замінити живе спілкування й аудиторні заняття, проте воно може стати ефективною частиною загального навчального процесу. Теоретичні знання (за висловом Т. Зальфельнера — лінійні знання) можуть бути засвоєні учасником навчального процесу самостійно з використанням методів дистанційного навчання. А фахові знання та професійні навички здобуваються й закріплюються під час аудиторних занять.

Сутність дистанційного навчання, на думку експерта, становить процес управління знаннями, який він охарактеризував як обмін досвідом (розподілення знання) й представив у вигляді певних стадій:

- локалізація й документація знань;
- передача інформації та обмін знаннями;
- накопичення знань.

Томас Зальфельнер також проаналізував методологічні засади та конкретні способи організації дистанційного (електронного) навчання.

У НОМЕРІ

У НОМЕРІ

Колегії 2 Суди сподіваються на судовий збір Аналітика 4 Підсумки роботи Державної судової адміністрації України за 2010 рік Фінанси 20 Аналітична інформація щодо виконання державного бюджету за 2010 рік стосовно бюджетних програм, передбачених Державній судовій адміністрації України Судова статистика 21 Стан здійснення правосуддя в Україні у 2010 році Конференції 36 Відбулася конференція Української асоціації сприяння розвитку судового адміністрування Суддівська освіта 37 Василь МАЛЯРЕНКО. Суддями мають бути освічені та інтелігентні люди Семінари 39 Відбувся семінар "Докази і доказування у злочинах, скоєних із використанням інтернет-технологій"	40 Офіційно Положення про територіальні управління Державної судової адміністрації України 42 Законотворення Комітет Верховної Ради з питань правосуддя підтримав проект Закону України "Про судовий збір" 43 Регіон Петро ПОДОЛЯН. Спільні дії Територіального управління ДСА України в місті Києві та столичної влади дають конкретні результати 45 Відкрився новий суд Міжнародне співробітництво 46 Засідання Керівного комітету Спільної програми Європейського Союзу і Ради Європи "Прозорість та ефективність судової системи України" 46 Кадрова політика в суді 47 Оцінка якості функціонування суду 47 Тренінг для суддів-викладачів щодо запровадження дистанційного навчання

Над випуском працювали:

Вячеслав Гармаш
Олена Ігнатченко
Федір Ілюк
Андрій Жарий
Михайло Черненко

Оригінал-макет виготовлено комп'ютерним центром видавничої організації «Юрінком Інтер»
(Свідectво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 19 від 20.03.2000 р.)

Підписано до друку 11.04.2011 р. Формат 60×84¹/₈. Папір крейдяний.
Друк офсетний. Обл.-вид. арк. 3,8. Умовн. друк. арк. 5,58.
Наклад 1000 прим. Зам. №
Віддруковано у ЗАТ «Віпол», 03151, м. Київ-151, вул. Волинська, 60